

Գլուխ 17. Հարցեր ինքնապատրաստման նպատակով

Գլուխ 1.

1. Գեղերի դասակարգման սկզբունքները, ժամանակակից դասակարգումները:
2. Գեղերի չորս հիմնական հատկանիշները:
3. Գեղերի քիմիական դասակարգման առավելությունները:
4. Միևնույն ԲՄ-ի մի քանի ATC կոդերի առկայության հիմնավորումը:
5. Գեղերի քիմիական, միջազգային, առևտրական և լատինական անվանումները:
6. Ի՞նչ է նշանակում “Միջազգային չպատենտավորված անվանում” (ՄՉԱ):
7. Հիդրօքսիլ խմբի մուտքը ի՞նչ դեղաբանական հատկություններ է հաղորդում օրգանական մոլեկուլին (ալիֆատիկ, արոմատիկ):
8. Կարբօքսիլ խմբի մուտքը ի՞նչ փոփոխությունների է ենթարկում միացությունը:
9. Գեղաբանական հատկությունների ի՞նչ փոփոխություններ են նկատվում նիկոտինաթթվից իզոնիկոտինաթթվին անցնելիս:
10. Օպտիկական իզոմերների արտահայտման R, S-համակարգը:
Լևոմիցետինի ֆորմուլը այդ համակարգով:
11. Օպտիկական իզոմերների բաժանման անհրաժեշտությունը և բաժանման ժամանակակից եղանակները:
12. Նշել մի քանի ամֆոլիտ դեղանյութեր և դրանց հատկությունները:
13. ԲՄ-ի ազդեցության կախվածությունը լուծելիությունից: Ինչպե՞ս մոլեկուլը դարձնել հիդրոֆիլ:
14. Գեղերի *նպատակադրված սինթեզի* հիմնական փուլերը:
15. Գեղանյութի այն հատկությունները, որոնք ստուգվում են կլինիկական փորձարկումների ժամանակ:

Գլուխ 2.

16. Գեղերի ստացման աղբյուրները:
17. Նյութի տարրային բաղադրության որոշման եղանակները:
18. Գեղանյութերի անջատման և մաքրման համար կիրառվող եղանակները:
19. Թվարկել քրոմատագրության տեսակները և աշխատանքի սկզբունքը:
20. Էլեկտրաֆորեզի եղանակի էությունը:
21. Կիրառել *հոֆմանյան ճեղքումը* խինուկլիդինի նկատմամբ: Նպատակը:
22. ԻԿ-, ՈւՄ-, մասս- սպեկտրների կիրառումը դեղանյութերի որակական և քանակական վերլուծությունում:

Գլուխ 3.

23. Դեղերի անորակության հիմնական պատճառները:
24. Դեղերի որակի վրա ազդող հիմնական գործոնները:
25. Ֆոտոքիմիական ռեակցիաների հետևանքով դեղերի ակտիվազրկումը օրինակներով:
26. Դեղերի կայունացման ուղիները և եղանակները:
27. Դեղերի պիտանիության ժամկետի և պահման բարենպաստ պայմանների սահմանումը ըստ Վանտ-Հոֆֆի հավասարման:
28. ՉՎՓ-ի կառուցվածքը:
29. Պետական դեղագիրքը (ֆարմակոպեա), ընդհանուր և մասնակի հոդվածները և դրանց կառուցվածքը:
30. Պղտոր, գունավոր էտալոնային լուծույթների պատրաստումը և նպատակը:
31. Օտար խառնուկների բնույթը և դրանց բացահայտման եղանակները:
32. Անպիցիդիկում և ֆտալազոլում ընդհանուր և յուրահատուկ (սպեցիֆիկ) խառնուկների առկայությունը: Հիմնավորումը:
33. Մանրէային մաքրության և վարակազերծվածության ստուգումը: Այն դեղաձևերը, որոնց համար կա դրանց ստուգման անհրաժեշտությունը:
34. Էնդոտոքսինները և դրանց բացահայտման անհրաժեշտությունը:
35. ՀՀ-ում գործող դեղերի որակի հսկման համակարգը:
36. Հիմնավորել տարբեր ֆիրմաների կողմից արտադրվող և դեղագրքային պահանջներին բավարարող միևնույն դեղի տարբեր ազդեցությունը օրգանիզմի վրա:
37. Դեղերի կենսաբանական մատչելիությունը: Ինչո՞վ է այն պայմանավորված:
38. Դեղերի կենսաբանական համարժեքությունը և դրա որոշումը:
39. Դեղանյութերի մետաբոլիզմը և դրա ուսումնասիրման անհրաժեշտությունը նոր դեղերի ստեղծման գործում:
40. Ֆենոլային հիդրօքսիլ խմբի բացահայտման ազդանյութերը:
41. Կարբոնաթթուների ածանցյալների բացահայտումը հիդրոքսամատների ստացումով:
42. *Լիզիննային մմուշի* ռեակցիան n° ր դեղանյութերին է բնորոշ:
43. *Շիֆի հիմքի* ստացման ռեակցիան և կիրառումը:
44. Ֆտալաթթվի մնացորդի (խառնուկ) բացահայտումը ֆտալազոլում:
45. Մորֆինի տարբերակումը կողեինից:
46. Լարեպտոցիդի n° ր ֆունկցիոնալ խմբով է պայմանավորված խիտ ծծմբաթթվի միջավայրում սալիցիլաթթվի հետ գունավոր միացության առաջացումը: Ո՞ր դեղանյութերը կարող են տալ նույնանման արդյունք:
47. Ծ-Ամինաթթուների բացահայտումը *նինհիդրինով*:

48. Կ–Ամինաթթուների բացահայտումը ռեզորցինի միջոցով:
49. Ո՞ր միացությունների համար է բնորոշ *Վիտալի-Մորենի* ռեակցիան: Գրել ռեակցիայի քիմիական ուրվագիծը:
50. Հիմնավորել *Վիտալի-Մորենի* ռեակցիայի բացասական արդյունքը հոմատրոպիների նկատմամբ:
51. Դիագնոստացման ռեակցիայի կիրառումը դեղերի որակական և քանակական վերլուծությունում:
52. *Տալեյոխինի նմուշի* ռեակցիան ո՞ր միացություններին է բնորոշ:
53. Ինչու՞ ցինխոնիդինը *տալեյոխին* չի առաջացնում:
54. Էթանոլի բացահայտումը *յոդոֆորմային նմուշի* ռեակցիայով:
55. Տեղային անզգայացնող դեղերից ո՞րի համար է բնորոշ *յոդոֆորմային նմուշի* ռեակցիան:
56. Քանակական վերլուծության նիտրիտաչափական եղանակը:
57. Ալկալիչափական եղանակը քանակական վերլուծությունում:
58. Կոմպլեքսաչափության ժամանակ ընթացող քիմիական ռեակցիաների հավասարումները:
59. Անջուր միջավայրում թթվա-հիմնային տիտրման եղանակի հիմնավորումը: Ո՞ր դեպքում է անհրաժեշտ սնդիկի ացետատի ներկայությունը տիտրման պրոցեսում:
60. Բրոմատաչափության ժամանակ ընթացող քիմիական ռեակցիաները:
61. Քանակական վերլուծման ֆիզիկա-քիմիական եղանակները:
62. Դեղերի ստանդարտացումը, դրա իմաստն ու անհրաժեշտությունը:
63. Քանակական որոշման կենսաբանական եղանակը:
64. Վերլուծման եղանակների վալիդացում:

Գլուխ 4.

65. Քլորակրի հականեխիչ, զոնաթափիչ, հոտազերծիչ հատկությունների պատճառը, դրանց հիմքում ընկած քիմիական երևույթները: Վերլուծման եղանակները:
66. Այն ֆիզիկական հատկությունները, որոնցով կարելի է ճանաչել յոդը:
67. Ինչու՞ յոդի և օսլայի փոխազդեցությունից ստացված կապույտ գույնը տաքացնելիս անհետանում է, իսկ սառեցնելիս՝ վերականգնվում:
68. Յոդի պատրաստուկներում ամենավտանգավոր խառնուկը և դրա բացահայտման քիմիական եղանակները:
69. Հիմնավորել յոդի սպիրտային լուծույթների բաղադրությունից կախված պիտանիության ժամկետների տարբերությունը:
70. Հալոգենիդների բացահայտման ընդհանուր և մասնակի եղանակները:
71. Յոդիդների խառնուկի բացահայտումը բրոմիդներում:

72. Քլորիդների խառնուկի հայտնաբերումը կալիումի յոդիդում:
73. Հալոգենիդների քանակական որոշման Մորի, Ֆոլգարդի, Ֆայանսի եղանակները և դրանց կիրառման պայմանները:
74. Ածխածնի երկօքսիդի խառնուկի հայտնաբերումը թթվածնում:
75. Թորած ջուր ներարկման համար պատրաստուկի որակի նկատմամբ ՊԳ-ի լրացուցիչ պահանջները:
76. Ջրածնի պերօքսիդի պատրաստուկները և դրանց կիրառումը:
77. Ջրածնի պերօքսիդի քիմիական հատկությունների օգտագործումը պատրաստուկների վերլուծման նպատակով:
78. Ջրածնի պերօքսիդի պահման պայմանները, կայունացուցիչների բնույթը:
79. Մագնեզիումի պերօքսիդի բաղադրությունը և կիրառման նպատակը:
80. Մագնեզիումի պատրաստուկների քանակական վերլուծման եղանակը:
81. Նատրիումի թիոսուլֆատում սուլֆիտների և սուլֆատների առկայության բացահայտումը միևնույն նմուշում:
82. Նիտրիտների և նիտրատների բացահայտման ռեակցիայի հավասարումը դիֆենիլամինի ծծմբաթթվական լուծույթով:
83. Պահման պայմանների խախտումը հանգեցնում է նատրիումի հիդրոկարբոնատի բաղադրության փոփոխման: Հիմնավորել:
84. Հիդրոկարբոնատ և կարբոնատ իոնների բացահայտման ընդհանուր և մասնակի ռեակցիաները:
85. Կարբոնատների խառնուկի բացահայտումը նատրիումի հիդրոկարբոնատում:
86. Բորաթթվի և նատրիումի տետրաբորատի արտաքին տեսքը, հնարավոր փոփոխությունները պահման ընթացքում: Տարբերիչ ռեակցիաները:
87. Հիմնավորել բորաթթվի քանակական վերլուծությունը գլիցերինի միջավայրում:
89. Գործողությունների հերթականությունը ռենտգենադիտության համար կիրառվող բարիումի սուլֆատի իսկությունը որոշելիս: Փաթեթավորումը:
90. Ինչու՞ պրոտարգոլի և կոլարգոլի լուծույթներում չեն հայտնաբերվում արծաթի իոններ: Արծաթի և սպիտակուցների բացահայտումը այդ պատրաստուկներում:

Տեսուեր՝

1. Նշված հատկություններից մեկը դեղերի հիմնական հատկանիշներից է՝

ա. ազդման տևողությունը,	բ. թունավորությունը,
գ. անվտանգությունը,	դ. լուծելիությունը:
2. Նշված դեղերից որը ունի մեկից ավել ATC կոդ՝

ա. անեսթեզին,
գ. պենիցիլին G,

բ. ասպիրին,
գ. կամֆորա:

3. Կլինիկական փորձարկումների փուլում ստուգում են կենսաբանորեն ակտիվ նյութի՝

1. քիմիական կառուցվածքը,	2. անվտանգությունը,		
3. ազդման տևողությունը,	4. արդյունավետությունը,		
5. որակը:			
ա) 234,	բ) 512,	գ) 123,	դ) 325:

4. Գեղահատերի համար ՉՎՓ-ում նշված որակի հիմնական ցուցանիշներն են՝

1. վարակազերծվածությունը,	2. լուծելիությունը,		
3. մանրէազերծվածությունը,	4. պիրոգենությունը:		
ա) 234,	բ) 14,	գ) 23,	դ) 134:

5. Խառնուրդների բաժանման համար նշված եղանակներից կիրառելի չէ՝

1. ջրային գոլորշիներով թորումը,	2. քրոմատագրությունը,
3. հոֆմանյան ճեղքումը,	4. սուբլիմացումը:

6. Ստանդարտային նմուշներն անհրաժեշտ են՝

- ա. երբ կիրառում են կոմպլեքսաչափությունը,
բ. երբ վերլուծման եղանակը դժվար է վերարտադրել,
գ. երբ կիրառում են նոր ֆիզիկաքիմիական եղանակներ,
դ. բրոմատաչափության ժամանակ:
1. աբ, 2. բգ, 3. գդ, 4. ադ:

7. Պլացեբոն կիրառում են՝

- ա. դեղը խնայելու համար,
բ. հիվանդին չվնասելու համար,
գ. դեղի արդյունավետության ճշգրիտ պատկերը ստանալու համար,
դ. դեղի որակը ստուգելու համար:

8. KBr և NaBr պատրաստուկներում J⁻ իոնի առկայությունն ստուգում են՝

1. AgNO ₃ -ով,	2. FeCl ₃ -ով,		
3. NaNO ₂ -ով,	4. քլորամինով:		
ա) 13,	բ) 14,	գ) 2 3,	դ) 2 4:

9. Մորի եղանակով քանակական որոշման համար նշել միջավայրն ու ինդիկատորը՝

1. թթվային,	1. FeNH ₄ (SO ₄) ₂ ,

2. հիմնային,

2. K_2CrO_4 ,

3. չեզոք,

3. Na-ի էոզինատ:

10. Աղաթթվի ներկայությամբ $BaCl_2$ –ի լուծույթի հետ n° ր FU -ը առաջացնում է սպիտակ նստվածք՝

ա. խտրիխնինի նիտրատ, բ. ատրոպինի սուլֆատ,

գ. կոդեինի ֆոսֆատ, դ. մորֆինի հիդրոքլորիդ:

11. n° ր նյութի ջրային լուծույթն ունի թթվային բնույթ՝

ա. $NaHCO_3$, բ. $CaCl_2$, գ. $ZnSO_4$, դ. $NaCl$:

12. Նշված ազդանյութերից մեկով կարելի է բացահայտել KJ -ի խառնուրդը KBr -ում՝

ա. $KMnO_4$, բ. $FeCl_3$, գ. $AgNO_3$, դ. յոդի լուծույթ:

13. Նշված ազդանյութերից մեկով կարելի է բացահայտել բրոմատները KBr -ում՝

ա. արծաթի նիտրատ, բ. բարիումի քլորիդ,

գ. ամոնիումի օքսալատ, դ. ծծմբաթթու:

14. Պահման պայմանները խախտելիս FU -ից մեկը կորցնում է բյուրեղաջուրը և գունաթափվում՝

ա. կալցիումի քլորիդ, բ. պղնձի սուլֆատ,

գ. կալիումի յոդիդ, դ. ցինկի օքսիդ:

15. Նյութի լուծույթին թթվային միջավայրում քլորամինի և քլորոֆորմի հետ թափահարելիս քլորոֆորմային շերտը դառնում է գորշ դեղին՝

ա. կալիումի յոդիդ, բ. նատրիումի ֆտորիդ,

գ. նատրիումի բրոմիդ, դ. կալիումի ֆոսֆատ:

16. Անթուլատրելի խառնուրդ պերօքսիդները *թթժկակակն եթերում* բացահայտում են հետևյալ լուծույթներով՝

ա. *Նեսլերի*, բ. *ֆելինգի*,

գ. կալիումի յոդիդի, դ. նատրիումի նիտրիտի:

17. Ֆենոլների ածանցյալները դասավորել ըստ դրանց կայունության աճի՝

1. ֆենոլ, 2. 1,3-դիօքսիբենզոլ,

3. 1,3,5-տրիօքսիբենզոլ, 4. 1,4-դիօքսիբենզոլ:

18. Հետևյալ սպիրտները դասավորել ըստ մոլեկուլին հաղորդած թմրեցնող ազդեցության աճի՝

ա. միատոմանի,

բ. բազմատոմանի,

գ. եռատոմանի,

զ. երկատոմանի:

19. Ո՞ր նյութի սպիրտային լուծույթի այրման բոցի երիզը կանաչ է՝

ա. նատրիումի տետրաբորատ,

բ. բորաթթու,

գ. լիթիումի կարբոնատ,

դ. մագնիումի քլորիդ:

20. Երկաթի սուլֆատի, ցինկի սուլֆատի, նատրիումի տետրաբորատի, պղնձի սուլֆատի, նատրիումի թիոսուլֆատի քանակական պարունակությունը կարող է գերազանցել 100%-ը հետևյալ պատճառներով՝

ա. խոնավության կլանում,

բ. հիդրոլիզ,

գ. ածխածնի երկօքսիդի կլանում,

դ. բյուրեղաջրի կորուստ:

21. Բորաթթուն գլիցերինում լուծելիս լուծույթի թթվայնությունը՝

ա. մեծանում է,

բ. փոքրանում է,

գ. չի փոխվում:

22. Նշել Ֆուլգարդի եղանակի տիտրանտը, ինդիկատորը, միջավայրը՝

1. NH_4SCN ,

4. Na-ի եոզինատ,

7. թթվային,

2. AgNO_3 ,

5. K_2CrO_4 ,

8. հիմնային:

3. HClO_4 ,

6. $\text{FeNH}_4(\text{SO}_4)_2$,

ա. 167, բ. 347,

գ. 258,

դ. 268:

23. Ամոնիումի իոնը բացահայտվում է՝

ա. բարիումի քլորիդով,

բ. Նեալերի ազոանյութով,

գ. կալիումի յոդիդի լուծույթով,

դ. KMnO_4 -ի լուծույթով:

24. Նյութերից մեկը վերականգնիչների ազդեցությունից մզանում է՝

ա. կալիումի յոդիդ,

բ. արծաթի նիտրատ,

գ. ֆենոլ,

դ. նատրիումի բրոմիդ:

25. Դեղանյութերից մեկը պահման ընթացքում օքսիդանալով դառնում է վար դազույն՝

ա. նատրիումի քլորիդ,

բ. արծաթի նիտրատ,

գ. ռեզորցին,

դ. բարիումի սուլֆատ:

26. ՊԳ-ը պահանջում է որոշել կալիումի բրոմիդի գույնը, քանզի այն կարող է՝

ա. հիդրոլիզվել,

բ. վերականգնվել,

գ. օքսիդանալ,

դ. փոխազդել օդի ածխաթթվի հետ:

27. Նշված ազդանյութերից մեկով կարելի է բացահայտել յոդատները KJ-ում՝
ա. արծաթի նիտրատ, ք. ամոնիակաջուր,
զ. ամոնիումի օքսալատ, դ. քլորաջրածնական թթու:

28. Ո՞ր նյութերի լուծույթին թթվային միջավայրում քլորոֆորմի ներկայու-
թյամբ քլորամին ավելացնելուց և թափահարելուց հետո, քլորոֆորմային
շերտը դառնում է գորշ դեղին՝
ա. կալիումի յոդիդ, ք. նատրիումի ֆտորիդ,
զ. նատրիումի բրոմիդ, դ. կալիումի քլորիդ:

29. Ո՞ր նյութի լուծույթին գինեթթվի և նատրիումի ացետատի լուծույթներ ավե-
լացնելիս դանդաղ անջատվում է նոսր թթուներում և ալկալիներում լուծվող
սպիտակ բյուրեղական նստվածք՝
ա. կալցիումի քլորիդ, ք. նատրիումի ֆտորիդ,
զ. նատրիումի բրոմիդ, դ. կալիումի յոդիդ:

30. Ո՞ր ԲՄ-ների պահման պայմանները խախտելիս քանակական որոշման
ժամանակ ստացվում է չափազանց բարձր արդյունք՝
1. մագնիումի սուլֆատ, 2. բորաթթու,
3. նատրիումի տետրաբորատ, 4. կալցիումի քլորիդ:
ա. 123, ք. 134, զ. 234, դ. 124:

31. Ո՞ր նյութի ջրային լուծույթն ունի թթվային բնույթ՝
ա. նատրիումի հիդրոկարբոնատ, ք. արծաթի նիտրատ,
զ. նատրիումի կարբոնատ, դ. կալցիումի քլորիդ:

32. Երկաթի (II) սուլֆատի պահման պայմանները խախտելիս քանակական
որոշման ժամանակ ստացվում է ցածր արդյունք, որովհետև այն՝
ա. վերականգնվում է, ք. կլանում է խոնավություն,
զ. օքսիդանում է, դ. հողմնահարվում է:

Գլուխ 5.

1. Նիտրոգլիցերինի ֆորմուլը, ֆիզքիմիական հատկությունները, վերլուծման
եղանակները քիմիական ռեակցիաների հավասարումներով:
2. Այն վտանգավոր խառնուկները, որոնք կարող են առաջանալ եթերների
պահման պայմանները խախտելիս:

3. Ասկորբինաթթու և գլյուկոզա պարունակող դեղախառնուրդում բաղադրամասերի իսկության որոշումը առանց դրանց նախնական բաժանման:
4. Այն ընդհանուր ազդանյութը, որով կարելի է հեղուկ դեղախառնուրդում (միքստուրա) միանգամից բացահայտել դրա բաղադրամասերի՝ նատրիումի սալիցիլատի և հեքսամեթիլենտետրամինի առկայությունը:
5. Այն ընդհանուր ազդանյութը, որով կարելի է դեղախառնուրդում միանգամից բացահայտել դրա բաղադրամասերի՝ նատրիումի հիդրոկարբոնատի և հեքսամեթիլենտետրամինի առկայությունը:
6. Աչքի կաթիլների բաղադրության մեջ մտնող ասկորբինաթթվի և կալիումի յոդիդի բացահայտումը մեկ ազդանյութով: Հիմնավորումը:
7. Հաշվել 1,0010գ (կշռանմուշ) 99%-անոց հեքսամեթիլենտետրամինի տիտրման վրա ծախսված 0,1 մ-ոց քլորաջրածնական թթվի ծավալը (մլ), եթե ուղղիչ գործակիցը՝ $K=1,000$: Ռեակցիայի հավասարումը:
8. Ֆորմալդեհիդի, քլորալիդրատի, գլյուկոզի հետ *Ֆելինգի ազդանյութի* փոխազդեցության ռեակցիաների հավասարումները:
9. Գլյուկոզի լուծույթին ամոնիակի լուծույթ ավելացնելիս տեղի ունեցող մուտարոտացման երևույթի նկարագրությունը:
10. Գլյուտամինաթթվի և մեթիոնինի թթվային հատկությունների տարբերության պատճառը:
11. Ամինաթթուների բարձր հալման և եռման ջերմաստիճանների պատճառը:
12. Գլյուտամինաթթուն, ի տարբերություն մեթիոնինի, բացահայտվում է ռեզորցինով, խիտ ծծմբաթթվի ներկայությամբ: Հիմնավորումը:
13. Ծծումբ պարունակող ամինաթթուների քանակական որոշման համար յոդաչափական եղանակի կիրառման հիմնավորումը:
14. Ասկորբինաթթվի փոխազդեցությունները Fe(II), Fe (III) աղերի հետ. ռեակցիաների տիպային պատկանելիությունը:
15. Այն ազդանյութը, որը կիրառվում է մասուրի պտուղներում ասկորբինաթթվի քանակական պարունակության որոշման համար:
16. Պղնձի կատիոնի հետ α - և β - ամինաթթուների առաջացրած կոմպլեքսների կառուցվածքը:

Տեսուեր՝

1. Հետևյալ դեղանյութն առաջացնում է յոդոֆորմ՝

ա. էթանոլ,	բ. գլյուկոզ,
գ. դիէթիլէթեր,	դ. ֆորմալին:
2. Էսթերների իսկությունը որոշվում է՝

1. Վիտալի-Մորենի ռեակցիայով,	2. դիագոտացումով,
3. Նեալերի ազդանյութով,	4. հիդրոքսամատների առաջացումով:

3. Դեղի կշռանմուշի լուծույթին ավցելացնում են 2-3 կաթիլ նինհիդրինի լուծույթ և տաքացնում 1 րոպե ջրային բաղնիսի վրա: Առաջանում է կապտամանուշակագույն երանգ: Այս եղանակով որոշում են հետևյալ դեղանյութերի իսկությունը՝

1. ամինալոն, 2. մեթիոնին, 3. ֆենիբուր, 4. ցիստեին:
Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
ա)23, բ)12, գ)13, դ)24:

4. Ո՞ր դեղանյութն է տալիս *Վիտալի-Մորենի* ռեակցիան՝

1. գլյուկոզա, 2. խինին, 3. լևոմիցետին,
4. կամֆորա, 5. ատրոպին:

5. Ո՞ր դեղանյութերը կառաջացնեն տալեյոխին՝

1. ատրոպին, 2. կոդեին,
3. ցինխոնիդին, 4. խինին,
5. կամֆորա:

6. Ո՞ր դեղանյութերը կարելի է հայտաբերել նինհիդրինի ռեակցիայով՝

1. պարացետամոլ, 2. մեթիոնին,
3. նովոկային, 4. անեսթեզին,
5. գլուտամինաթթու:
ա) 12, բ) 13, գ)25, դ)245:

7. Ֆորմալդեհիդի լուծույթը պահելու ընթացքում կարող է առաջանալ սպիտակ նստվածք, որը պայմանավորված է պահման պայմանների խախտումով՝

- ա. 15°C -ից բարձր ջերմաստիճան, բ. 9°C -ից ցածր ջերմաստիճան,
գ. խոնավություն, դ. լույս:

8. Ալդեհիդների խառնուկը ԲՄ-ում բացահայտելու համար կիրառում են ամենազգայուն ռեակցիան հետևյալ ազդանյութի կիրառումով՝

- ա. *Ֆելինգ*, բ. *Նեպեր*,
գ. սալիցիլաթթուն ծծմբաթթվի հետ, դ. արծաթի նիտրատ:

9. Ասկորբինաթթուն ո՞ր ազդանյութերի հետ կառաջացնի սև նստվածք՝

- ա. երկաթի (III) քլորիդի, բ. արծաթի նիտրատի,
գ. երկաթի (II) սուլֆատի, դ. նատրիումի հիդրոկարբոնատի:

10. Արյան պահածոյացման համար օգտագործում են՝

- ա. գլուտամինաթթու, բ. նատրիումի ցիտրատ,
գ. կալցիումի քլորիդ, դ. կալիումի ացետատ:

11. Ո՞ր դեղանյութերի ջրային լուծույթն ունի թթվային բնույթ՝
 ա. մեթիոնին, բ. կալցիումի լակտատ,
 գ. ամինալոն, դ. գլուտամինաթթու:
12. Քանակական որոշման Կելդալի եղանակը ո՞ր նյութի համար է կիրառվում՝
 ա. կալիումի ացետատ, բ. քլորալիիդրատ,
 գ. պիրացետամ, դ. ասկորբինաթթու:
13. Ասկորբինաթթվի թթվային հատկությունները պայմանավորված են՝
 ա. ֆենոլային հիդրօքսիլով, բ. լակտոնային օղակով,
 գ. ֆենոլային հիդրօքսիլներով, դ. մեկ ենոլային հիդրօքսիլով:
14. Օպտիկապես ակտիվ են՝
 ա. մեթիոնինը, բ. ասկորբինաթթուն,
 գ. քլորալիիդրատը, գ. գլուտամինաթթուն:

Գլուխ 6.

1. Այն ֆիզիկաքիմիական հատկությունները, որ ձեռք է բերում մոլեկուլը արոմատիկ օղակ հիդրօքսիլ խումբ ներմուծելիս:
2. Դեղանյութի ազդման տևողության և խորության փոփոխությունը ադրենալին-մեզատոն-էֆեդրին շարքում՝ պայմանավորված ՕՄ խմբերի թվով: Հիմնավորել:
3. Ֆենոլֆտալեինի գունափոխությունը հիմնային և թթվային միջավայրում:
4. Այն ընդհանուր ազդանյութը, որով կարելի է դեղախառնուրդում միանգամից բացահայտել դրա մեջ գտնվող բաղադրամասերի՝ էուֆիլինի և էֆեդրինի հ/ք-ի առկայությունը: Ռեակցիայի արգասիքները:
5. Հիմնային միջավայրի անհրաժեշտությունը՝ բենզոլայական թթվի իսկությունը երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով բացահայտելիս:
6. Սալիցիլաթթվի իսկության որոշման ռեակցիայի հավասարումը խիտ ծծմբաթթվի և ֆորմալդեհիդի (*Մարկի ազդանյութ*) օգնությամբ:
7. Ասպիրինում օտար խառնուկ սալիցիլաթթվի հայտնաբերման եղանակը:
8. Կելդալի պարզեցված եղանակով սալիցիլամիդի քանակական որոշումը:
9. Խառնուկ ադրենալինի առկայության հիմնավորումը ադրենալինում և դրա բացահայտման եղանակը:
10. Խառնուկ նորադրենալինի առկայության հիմնավորումը ադրենալինում և դրա բացահայտման եղանակը:

Տեսուեր՝

- Համապատասխանում է արդյոք պարացետամոլի տոկոսային պարունակությունը ՊԳ X-ի (էջ 516) պահանջներին, ըստ հետևյալ տվյալների՝ կշռանմուշը - 0,2511 գ, 0,1 մ-ոց NaNO_2 -ի լուծույթի ծախսը - 16,5մլ
 $K = 0,9901$, $M.m. = 151,17$
 - այո,
 - ոչ:
- Ֆենիլալիցիլատը ինչպե՞ս կարելի է տարբերել ասպիրինից՝
 - բրոմացումով,
 - երկաթի եռքլորիդով,
 - դիազոտացումով,
 - միներալացումով:
- Պարացետամոլի իսկությունը որոշում են՝
 - երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով,
 - հիդրոլիզի արդյունքով,
 - կալիումի բիբրոմատով թթվային միջավայրում,
 - ազոտական թթվով:Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
 - ա) 12,
 - բ) 34,
 - գ) 23,
 - դ) 13:
- Յոդի լուծույթով օքսիդացնելիս pH-ի ո՞ր արժեքի դեպքում կարելի է միջանցից գույնով տարբերել ադրենալինն ու նորադրենալինը.
 - ա. 2,0,
 - բ. 3,5,
 - գ. 6,5,
 - դ. 10,5:
- Ադրենալինի որակի չափանիշերում պահանջվում է հետևյալ նյութերի առկայության ստուգումը՝
 - ադրենալոն,
 - պիրոկատեխին,
 - նորադրենալին,
 - մեթիլամինաէթանոլ:Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
 - ա) 12,
 - բ) 34,
 - գ) 23,
 - դ) 13:
- Ինչո՞ւ ադրենալինի համեմատ էֆեդրինի ազդեցությունն ավելի մեղմ է ու երկարատև՝
 - ա. էֆեդրինը հանդես է գալիս էպիմերներով,
 - բ. էֆեդրինը չունի ֆենոլային հիդրօքսիլ խմբեր,
 - գ. էֆեդրինը պրոպանոլի, ադրենալինը էթանոլի ածանցյալներն են,
 - դ. էֆեդրինն ունի բուսական, իսկ ադրենալինը՝ կենդանական ծագում:
- Մեզատոնը նորադրենալինի համեմատ ճնշումը բարձրացնում է շատ համաչափ ու երկարատև, որովհետև՝

1. OH խմբերի թիվը քիչ է, 3. կայուն է օքսիդիչների նկատմամբ,
2. սինթետիկ պրեպարատ է, 4. մեթիլամինի ածանցյալն է:
Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
ա)23, բ)12, գ)13, դ)24:

8. Ադրենալինի առկայությունը ադրենալինում հայտնաբերում են՝

1. պղնձի սուլֆատի լուծույթով,
2. երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով,
3. օպտիկական խտությունով,
4. pH-ի արժեքի որոշակի սահմաններում օքսիդացնելով:

9. Ինչպե՞ս բացահայտել սալիցիլաթթվի խառնուկը ասպիրինում՝

- ա. բրոմաջրով, բ. նատրիումի նիտրիտով
գ. դիազոնիումային աղով, դ. երկաթի (III) քլորիդով:

10. Պարա-ամինաբենզոյական թթվի ածանցյալների համար ընդհանուր է համարվում քանակական որոշման հետևյալ եղանակը (ՊԳ- X)՝

1. բրոմատաչափությունը,
2. արգենտաչափությունը,
3. նիտրիտաչափությունը
4. յոդ-քլորաչափությունը:

11. Ինչպե՞ս տարբերել դիկալինը նովոկալինից՝

1. դիազոտացման ռեակցիայով,
 2. Վիտալի-Մորենի ռեակցիայով,
 3. հիմնային հիդրոլիզի արդյունքներով,
 4. կալիումի պերմանգանատի լուծույթի գունազրկումով,
 5. արծաթի նիտրատի լուծույթով:
- Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
ա)135, բ)235, գ)124, դ)134:

12. Կշռանմուշը հախճապակե թասիկում թրջում են 2-3 կաթիլ խիտ ազոտական թթվով, ջրային բաղնիսի վրա չորացնում, չոր մնացորդի վրա ավելացնում մի քանի կաթիլ KOH-ի սպիրտային լուծույթ: Առաջանում է բնորոշ գունավորում: Ո՞ր պատրաստուկի մասին է խոսքը՝

1. բենզիլպենիցիլին,
2. ադրենալին,
3. անեսթեզին,
4. նովոկալին:

13. Առանց նախնական հիդրոլիզի ո՞ր դեղանյութերը դիազոնիումային աղերի հետ առաջացնում են դիազոներկ՝

- ա. տրիմեկալին, բ. պարացետամոլ,
գ. նովոկալին, դ. բենզոլյաթթու:

14. Ո՞ր դեղանյութի համար է կիրառվում քանակական որոշման նիտրիտաչափական եղանակը՝

ա. թիմոլ,

բ. վիկատոլ,

գ. նովոկային,

դ. ռեզորցին:

15. Նշված շարքում ո՞ր դեղանյութի հիմնային հատկություններն են ավելի մեծ՝

ա. նորադրենալին,

բ. ադրենալին,

գ. էֆեդրին,

դ. մեզատոն :

16. Ինչպես՞ տարբերել ադրենալինի հիդրոտարտրատը նորադրենալինի հիդրո տարտրատից՝

ա. ջրում լուծելիությամբ,

բ. երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով,

գ. pH-ի տարբեր արժեքների պայմաններում օքսիդացումով,

դ. ընդհանուր ալկալոիդային ազդանյութերով :

17. Սալիցիլաթթվի վրա խիտ ծծմբաթթվով ու ֆորմալինով ազդելիս կնկատվի՝

1. նստվածքի առաջացում,

3. գազի անջատում,

2. գունավորում,

4. ոչ մի փոփոխություն:

18. Սալիցիլաթթվի իսկությունը կարելի է որոշել՝

1. FeCl₃-ի լուծույթով,

3. դիազոտացման ռեակցիայով,

2. թթվային հիդրոլիզով,

4. CuSO₄-ի լուծույթով:

19. Ֆիլտրի թղթի վրա կաթեցնում են մեկ կաթիլ երկաթի (III) քլորիդի լուծույթ և այդ լաքայի մեջտեղում կաթեցնում են փորձարկվող դեղախառնուրդի լուծույթի 1 կաթիլ: Առաջանում է դեղնավարդագույն լաքա մանուշակա գույն երիզով: Ո՞ր դեղախառնուրդի մասին է խոսքը՝

ա. դիբազոլ - անալգին,

բ. հեքսամեթիլենտետրամին – նատրիումի սալիցիլատ,

գ. նատրիումի սալիցիլատ – նատրիումի բենզոյատ,

դ. ասկորբինաթթու - գլյուկոզա:

20. Օքսաֆենամիդի իսկությունը որոշվում է՝

1. թթվային հիդրոլիզով,

3. FeCl₃-ի լուծույթով,

2. բրոմացումով,

4. յոդոֆորմի առաջացումով:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝

ա) 123,

բ) 1 24,

գ) 234,

դ) 34:

21. Սալիցիլամիդը քանակապես որոշում են՝

1. Կելրալի մասնակի եղանակով,
2. Կելրալի եղանակով,
3. հիդրոլիզի վրա ծախսված հիմքի քանակով,
4. Ֆայանսի եղանակով
5. Մորի եղանակով:

22. Ի՞նչ դեղաբանական հատկություններ է ցուցաբերում ասպիրինը՝

1. ցավազրկող,
2. հակաբորբոքային,
3. հակամանրէային,
4. ջերմիջեցնող,
5. տեղային ցավազրկող,
6. հակաազդեգատային:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է.

- ա) 1246, բ) 2345, գ) 1456, դ) 1235:

23. Կուրե-Շմիդտի ռեակցիայով ստանում են՝

1. ացետիլսալիցիլաթթու,
2. բենզոյական թթու,
4. սալիցիլամիդ,
5. սալիցիլաթթու:

24. Ի՞նչ դեղաբանական հատկություններ է ցուցաբերում պարացետամոլը՝

1. ցավազրկող,
2. հակաբորբոքային,
3. հակամանրէային,
4. ջերմիջեցնող,
5. տեղային ցավազրկող,
6. հակաազդեգատային:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝

- ա) 1246, բ) 2345, գ) 1456, դ) 1235:

25. Ո՞ր դեղերի իսկության որոշման ժամանակ են օգտվում խիտ H_2SO_4 -ի միջավայրում ֆորմալդեհիդի հետ փոխազդեցությունից՝

1. բենզոյական թթու,
2. սալիցիլաթթու,
3. ացետիլսալիցիլաթթու,
4. պարացետամոլ:

26. Այն օտար, անցանկալի խառնուրդները, որոնք ուղեկցում են պարացետամոլին՝

1. ացետանիլիդ,
2. պարա-բլորացետանիլիդ,
3. պարա-ֆենետիլին,
4. պարա-ամինաֆենոլ:

27. Նշված դեղերի այն խմբաքանակը, որն անմիջականորեն բացահայտվում է $FeCl_3$ -ով՝

1. ֆենացետին - Na-ի բենզոյատ - անտիպիրին,
2. սալիցիլաթթու - ասպիրին - սալիցիլամիդ,
3. օքսաֆենամիդ - տրիմեկային - դիկային,

4. պարացետամոլ - սալիցիլաթթու – նատրիումի բենզոյատ,
5. բենզոյաթթու - ադրենալին - պարացետամոլ:

28. Պարացետամոլի իսկությունը որոշում են՝

- ա. երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով,
- բ. կալիումի բիքրոմատով թթվային միջավայրում,
- գ. հիդրոլիզի արդյունքով,
- դ. ազոտական թթվով:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է.

- ա) 12, բ) 34, գ) 23, դ) 14:

Վարժություն

Նովոկայինը քանակապես որոշում են նիտրիտաչափությամբ: Ռեակցիաների հավասարումները և 1 մլ 0,05 մ-ոց նատրիումի նիտրիտի լուծույթին համապատասխանող նովոկայինի ($C_{13}H_{20}N_2O_2 \cdot HCl$) զանգվածի հաշվարկը:

Գլուխ 7.

1. Սուլֆակամֆոկայինի իսկության որոշումը դիագնոստացման ռեակցիայով:
2. Կամֆորայի քանակական որոշման օքսիմային եղանակը:
3. Բրոմկամֆորայի քանակական որոշումը *Ֆոլգարդի* եղանակով:
4. Գլիկոզիդների դասակարգումները:
5. Սրտային գլիկոզիդների ստացման բնական աղբյուրները :
6. Սրտային գլիկոզիդների անկայունությունը թթվային և հիմնային միջավայրում:
7. Ստրոֆանտի շարքի գլիկոզիդների առավել անկայունությունը թթվային միջավայրում: Հիմնավորել:
8. Անաբոլիկ հորմոնների կենսաբանական ակտիվությունը:
9. Կորտիկոստերոիդների հիմքում ընկած ածխաջրածնային համակարգը, քիմիական կառուցվածքը, ածխածնի ատոմների համարակալումը:
10. Կորտիզոնի ացետատում էսթերային խմբավորման բացահայտումը:
11. Գրել կորտիկոստերոիդների 3-րդ դիրքի կարբոնիլ խմբի բացահայտման ռեակցիաները :
12. Այն էստրոգենային հորմոնները և դրանց սինթետիկ ածանցյալները, որոնք առաջացնում են դիագոններկ:
13. Այն ռեակցիաները, որոնցով տարբերակվում են մեթիլտեստոստերոնը և տեստոստերոնի պրոպիոնատը:
14. Կորտիկոստերոիդների 3-րդ դիրքում կարբոնիլ խմբի բացահայտումը:
15. Ո՞ր հորմոնները կարելի է ստանալ Վյուրցի ռեակցիայի օգնությամբ:

Տեստեր՝

1. Հիդրոքսամատներ կարող են առաջացնել՝
 - ա. դիգիտոքսինը,
 - բ. կամֆորան,
 - գ. դեքսամեթազոնը,
 - դ. դեզոքսիկորտիկոստերոնի ացետատը:
2. Ո՞ր հորմոններն են տալիս գունավոր միացություններ հիդրազինի, հիդրոքսիլամինի, ֆենիլհիդրազինի ... հետ՝
 1. պրեդնիզոլոն,
 2. մեթիլանդրոստենդիոլ,
 3. պրոգեստերոն,
 4. էստրադիոլի դիպրոպիոնատ:Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
ա)24, բ)13, գ)14, դ)23:
3. Դիգիտոքսինը գունավոր արգասիքներ է առաջացնում հետևյալ նյութերի հետ փոխազդելիս՝
 1. սառցային քացախաթթվի, 0,05% FeCl_3 -ի լուծույթի և H_2SO_4 -ի,
 2. խիտ ծծմբաթթվի,
 3. նատրիումի նիտրոպրուսիդի ալկալիական լուծույթի,
 4. Ֆելինգի լուծույթի:
 ա. 13, բ. 23, գ. 14, դ. 24:
4. Ստրոֆանտին Կ-ն գունավոր արգասիքներ է առաջացնում հետևյալ նյութերի հետ փոխազդելիս՝
 - ա. խիտ ծծմբաթթվի,
 - բ. պիկրինաթթվի,
 - գ. երկաթի (III) քլորիդի,
 - դ. նատրիումի նիտրոպրուսիդի սպիրտա-ալկալիական լուծույթ:
5. α - կետոլային խմբավորումը բացահայտում են՝
 - ա. երկաթի (II) քլորիդի լուծույթով,
 - բ. Ֆելինգի ազոանյութով,
 - գ. հիդրոքսիլամինով,
 - դ. երկաթի (III) քլորիդի լուծույթով:
6. Հիդրոքսամատներ առաջացնում են՝
 - ա. կամֆորան,
 - բ. դեքսամեթազոնը,
 - գ. դեզոքսիկորտիկոստերոնի ացետատը,
 - դ. դիգիտոքսինը:

7. Ինչպե՞ս կարելի է տարբերել կամֆորան բրոմկամֆորայից՝
 ա. $FeCl_3$ -ի լուծույթով,
 բ. Նեալերի ազդանյութով,
 գ. ֆուրֆուրոլով,
 դ. հիդրօքսիլամինով:

Գլուխ 8.

1. Հակաբիոտիկի ակտիվության միավորի սահմանումը:
2. Հակաբիոտիկների քիմիական դասերը:
3. Բենզիլպենիցիլինի աղերի տարբերակումը:
4. 6-ԱՊԹ-ի և 7-ԱՅԹ-ի ստացման նպատակը և եղանակը:
5. Պենիցիլինների և ցեֆալոսպորինների համեմատական բնութագիրը:
6. β -լակտամիդների բացահայտման ընդհանուր ռեակցիան:
7. Ստրեպտոմիցինի հիմնային և վերականգնիչ հատկությունները:
8. Պաստմիցինի բաղադրամասերը:
9. Տետրացիկլինների անհամատեղելիությունը կաթնամթերքի հետ:
10. Ռեզիստենտության դեմ պայքարի ձևերն ու եղանակները:
11. *Խաչածև ռեզիստենտության* էությունը:
12. Նշել լեոմիցետինի և սինտոմիցինի տարբերությունը:
13. Հակաբիոտիկների խելամիտ նշանակումները: Հիմնավորել:
14. Քիմիական ռեակցիաների այն տեսակները, որ հանդիպում են լեոմիցետինի սինթեզի ընթացքում:
15. Զլորամֆենիկոլի քիմիական անվանումը R,S համակարգով:

Տեստեր՝

1. Ո՞ր հակաբիոտիկները կարող են մասնակցել դիագնոստացման ռեակցիային՝

1. պենիցիլիններ,	2. տետրացիկլիններ,
3. ցեֆալոսպորիններ,	4. ստրեպտոմիցիններ:
2. Ո՞ր հակաբիոտիկներն են տալիս *Վիտալի-Մորենի* ռեակցիան՝

1. բենզիլպենիցիլին,	2. ստրեպտոմիցին,
3. ֆենօքսիմեթիլպենիցիլին,	4. տետրացիկլին:
3. 6-ԱՊԹ -ն օգտագործում են հետևյալ հակաբիոտիկների սինթեզի համար՝

1. բնական պենիցիլիններ,	2. ցեֆալոսպորիններ,
3. տետրացիկլիններ,	4. ամպիցիլին,
5. օքսացիլին,	6. կարբենիցիլին:

 Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝

ա) 125,

բ)246,

գ)234,

դ)456:

4. Ո՞ր ռեակցիայով տարբերել միմյանցից բենզիլպենիցիլինի նովոկայինային աղը և ֆենօքսիմեթիլպենիցիլինը՝

ա. միներալացումով,

բ. նինհիդրինով,

գ. դիազոտացումով,

դ. հիդրոքսամատի առաջացումով:

5. Ո՞ր հակաբիոտիկը կառաջացնի «արծաթիայելի»՝

1. բենզիլպենիցիլին,

2. տետրացիկլին,

3. գենտամիցին,

4. ստրեպտոմիցին,

5. վիբրամիցին:

6. Քլորամֆենիկոլը հետևյալ իզոմերն է՝

1. էրիտրո D(-),

2. էրիտրո D(+),

3. տրեո D(-),

4. տրեո D(+):

7. Սինտոմիցինը հետևյալ իզոմերների խառնուրդն է՝

1. էրիտրո D(-) - էրիտրո D(+),

3. տրեո D(-) - տրեո D(+),

2. էրիտրո D(-) - տրեո D(-),

4. էրիտրո D(-) - տրեո D(+):

8. Անհիդրոտետրացիկլինը տետրացիկլինից տարբերվում է հետևյալ հատկություններով՝

1. ավելի ուժեղ թթվային,

3. ավելի ուժեղ հիմնային,

2. ավելի ուժեղ վերականգնիչ,

4. ավելի ուժեղ օքսիդիչ:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝

ա) 12,

բ)24,

գ)23,

դ)14:

9. Բենզիլպենիցիլինի մեծ մասշտաբներով արտադրության պատճառը՝

1. միակ ակտիվն է գրամդրական մանրէների նկատմամբ,

2. ամենահզորն է գրամդրական մանրէների նկատմամբ,

3. կիրառումը շատ հեշտ է,

4. ելանյութ է կիսասինթետիկ պենիցիլինների ստացման համար:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝

ա) 12,

բ)24,

գ)23,

դ)14:

10. Մոնոմիցինի ու գենտամիցինի սուլֆատների իսկությունը որոշելիս ինչու՞ են օգտվում են ՆՇՔից՝

1. այլ հարմար եղանակ չկա,

2. լուծույթներում հեշտ են քայքայվում,
3. խառնուրդներ են,
4. տեսակարար պտույտները բնորոշ չեն:

11. Ինչպե՞ս տարբերել ստրեպտոմիցինը դիհիդրոստրեպտոմիցինից՝

1. մալտոլային ռեակցիայով,
 2. աղաթթվի հետ փոխազդելուց հետո β -նաֆտոլով,
 3. ամոնիակաջրի ներկայությամբ CuSO_4 -ով,
 4. «արծաթի հայելու ռեակցիայով»:
- Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
ա) 12, բ)24, գ)23, դ)14:

12. Պենիցիլինների ակտիվության միավորը (ԱՄ) որոշում են հետևյալ մանրէների նկատմամբ ցուցաբերած ակտիվությամբ՝

1. *Pseudomonas aeruginosa*, 3. *E. coli*,
2. *Enterobacteriaceae*, 4. *Staphylococcus aureus*:

13. Բենզիլպենիցիլինի որ աղը չի կարելի համատեղել բակտրիմի հետ՝

1. կալիումական, 3. նատրիումական,
2. նովոկայինային, 4. N,N-դիբենզիլէթիլենդիամինային:

14. 0,1 գ քսուկին ավելացնում են 1-2 մլ նոսր աղաթթու, 0,1 գ ցինկի փոշի և տաքացնում ջրային բաղնիսի վրա 2-3 րոպե: Լուծույթը սառեցնելուց ու ֆիլտրելուց հետո ավելացնում են 1-2 մլ ջուր, 3-4 կաթիլ նատրիումի նիտրիտի լուծույթ և 1-2 մլ β -նաֆտոլի հիմնային լուծույթ: Առաջանում է կարմիր գույն: Քսուքի որ բաղադրամասի իսկությունն է որոշվում այս եղանակով՝

1. սալիցիլաթթու, 3. օքսիտետրացիկլին,
2. լևոմիցետին, 4. ստրեպտոմիցին:

Գլուխ 9.

1. Քլորամինների հականեխիչ, հոտազերծիչ, գունաթափիչ հատկությունների հիմնավորումը:
2. Պանտոցիդի միջազգային անվանումը և կիրառման ոլորտը :
3. Պարա-ամինաբենզոյական և պարա-ամինատուֆաթթուների անտագոնիզմի պատճառը (Վուդսի տեսությունը):
4. Այն ռեակցիաները, որոնց կիրառումը նպատակահարմար է սուլֆանիլամինների շտապ վերլուծությունում (էքսպրես անալիզ):

5. Բակտերիանի և տրիանեթոպրիանի (SUՊ) օպտիմալ խտությունը արյան մեջ 20:1 է, իսկ դեղաձևում դրանք վերցվում են 5 :1 հարաբերությամբ (400:80): Հիմնավորել:
6. Սուլֆանիլամիդի մոլեկուլի՝ մետաղների կատիոնների հետ կոմպլեքսներ առաջացնելու անհրաժեշտ պայմանները:
7. Ֆտալազոլի ATC կոդը, ի տարբերություն մյուս սուլֆամիդների (J), սկսվում է A տառով: Հիմնավորել:
8. Ստրեպտոցիդ և հեքսամեթիլենտետրամին պարունակող դեղախառնուրդի վրա նոսր ծծմբաթթվով ազդելիս (տաքացնել) առաջանում է դեղնա-նարնջավուն երանգ, որով բացահայտվում են 2 բաղադրամասերը միաժամանակ: Հիմնավորել:

Տեսուեր՝

1. Սուլֆանիլամիդների իսկությունը հաստատող հետևյալ ռեակցիաները կիրառում են «շտապ վերլուծությունում»՝

1. դիագոստացման,	2. բրոմացման,
3. լիզինային մնուշի,	4. ծանր մետաղների աղերի հետ:

Պատասխանում ճիշտ համարների հաջորդականությունն է՝
 ա) 12, բ) 23, գ) 24, դ) 34:
2. Ո՞ր սուլֆանիլամիդի իսկությունն են որոշում սալիցիլաթթվով, խիտ ծծմբաթթվի ներկայությամբ՝

1. բակտրիմ,	2. նոբսուլֆազոլ,
3. լուծելի ստրեպտոցիդ,	4. սալազոպիրիդազին:
3. Ո՞ր սուլֆանիլամիդն է, որ կարող է ցուցաբերել նաև հիպոգլիկեմիկ ազդեցություն՝

1. սուլֆալեն,	2. սուլգին,
3. բակտրիմ,	4. ուռոսուլֆան:
4. Ո՞ր դեղանյութի քանակական որոշման համար տեսականորեն հնարավոր չէ կիրառել Կելդալի եղանակը.

1. ասպիրին,	2. սալիցիլամիդ,
3. նոբսուլֆազոլ,	4. դիկալին:
5. Նրբաշերտ քրոմատագրության ժամանակ որպես ադսորբենտ է ծառայում սիլիկագելը, լուծիչն է ացետոն - բենզոլ (1:1) խառնուրդը: Այս դեպքում ի՞նչ է օգտագործվում սուլֆանիլամիդի հայտածման նպատակով՝
 ա. 0,2%-անոց նինհիդրինի սպիրտային լուծույթ,

- բ. յոդի գոլորշիներ,
- գ. 0,1 ց-նոց HCl-ի, 5%-անոց NaNO₂-ի և β-նաֆտոլի լուծույթները,
- դ. ՈւՄ- լույս:

6. ԻԿ-լուսակի 1570-1510 սմ⁻¹ և 1370-1310 սմ⁻¹ մարզերում կլանումները ո՞ր դե-
ղի իսկությունն են հաստատում՝

1. նովոկային,	2. նորսուլֆազոլ,
3. պենիցիլին,	4. լևոմիցետին,
5. ֆտալազոլ ,	6. տետրացիկլին:

Վարժություն

1. 0,03գ սուլֆադիմեզինը համապատասխան պայմաններում տիտրում են 0,1 ց-նոց նատրիումի նիտրիտի լուծույթով (ՊԳ- X, հ. 642): Տիտրանտի ինչ՞ նվազագույն ծավալ պետք է ծախսվի, եթե պատրաստուկը բավարարում է ՊԳ-ի պահանջներին:
2. 0,5 գ խինոզոլը լուծում են 50 մլ թարմ թորված, սառեցված ջրում, ավելացնում 20 մլ քլոֆորմ և տիտրում 0,1 ց-նոց NaOH-ի լուծույթով, մինչև վարդագույն երանգ (ինդիկատոր՝ ֆենոլֆտալեին): Ըստ ՊԳ-ի (X, հ.154) 1 մլ 0,1 ց-նոց NaOH –ի լուծույթին համապատասխանում է 0,01942 գ խինոզոլ [(C₉H₇NO)₂·H₂SO₄], որը պատրաստուկում պետք է լինի 98,0%:
Պատրաստուկը բավարարու՞մ է ՊԳ-ի պահանջները, եթե տիտրման վրա ծախսվել է 23,2մլ տիտրանտ:

Գլուխ 10

1. Նշել քիմիական այն կառուցվածքները, որոնք անալզինի (մետամիզոլ-Na) նման քայքայվելով առաջացնում են ֆորմալդեհիդ:
2. Բենզապիրանի այն ածանցյալները, որոնք կարող են առաջացնել ազոներկ:
3. Տոկոֆերոլի ացետատի վերականգնիչ հատկությունների մեկնաբանու-
թյունը, ռեակցիայի հավասարումները ուժեղ (խիտ ազոտաթթու) և թույլ (երկաթի եռքլորիդ) օքսիդիչների հետ:
4. Պիրոկարպինի հիդրոքլորիդի քանակական որոշման եղանակները:
5. Ինդոլի ածանցյալների խմբակային ռեակցիան (Վան-Ուրկ) և դրա կիրառումը ինդոմետացինի և ռեզերպինի վերլուծման ժամանակ:
6. Հիդրոքսամատի ռեակցիայի հավասարումը ռեզերպինի դեպքում:
7. Ռուտոզիդի և տոկոֆերոլի ացետատի փոխազդեցությունը երկաթի եռքլորիդի լուծույթի հետ:
8. Ռուտոզիդի սպեցիֆիկ խառնուկը և դրա բացահայտման եղանակը:

9. Բենգապիրանի այն ածանցյալները, որոնք կարող են առաջացնել դիագնոստեր:

Տեսուեր`

1. Ռուտինը կվերցիտինից կարելի է զանազանել`
 - ա) նատրիումի հիդրօքսիդի լուծույթով,
 - բ) *Ֆելինգի* լուծույթով,
 - գ) ազոնների ստացումով,
 - դ) ցիանիդինային նմուշով:

2. Ընդհանուր ալկալոիդային ազդանյութերի հետ առաջացնում են նստվածքներ`
 - ա. նեոդիկումարին,
 - բ. դիբազոլ,
 - գ. պիրկարպինի հ/ք,
 - դ. ֆուրադոնին:

3. Ռեզերպինի հիդրոլիտիկ քայքայումից ստացվում է`
 - ա. ռեզերպինաթթու,
 - բ. մեթանոլ,
 - գ. պարա-ամինաբենզոյաթթու,
 - դ. տրիմեթօքսիֆենոլ:

4. Խիտ ծծմբաթթվի միջավայրում սալիցիլաթթվի հետ գունավորվում են`
 - ա. կլոֆեդինը,
 - բ. պապավերինը,
 - գ. լուծելի ստրեպտոցիդը,
 - դ. դիբազոլը:

5. Նեոդիկումարինի համար բնորոշ է`
 - ա. ինդոֆենոլային ներկի առաջացումը,
 - բ. երկաթի (III) քլորիդի հետ կոմպլեքսագոյացումը,
 - գ. հիդրոքսամատների առաջացումը,
 - դ. փոխազդումը ընդհանուր ալկալոիդային ազդանյութերի հետ:

6. Ո՞ր դեղանյութի համար է կիրառելի քանակական վերլուծման թթվահիմնային տիտրումը պրոտոգենային լուծիչում`
 - ա. դիբազոլ,
 - բ. ֆուրազոլիդոն,
 - գ. նեոդիկումարին,
 - դ. ինդոմետազին:

Գլուխ 11-12.

1. Իզոնիազիդի և ֆտիվազիդի վերականգնիչ հատկությունների պատճառը և դրա հիմնավորումը քիմիական ռեակցիաների հավասարումներով:

2. Հիմնային և թթվային միջավայրերում ֆտիվազիդի գույնի փոփոխության հիմնավորումը ռեակցիաների հավասարումներով:
3. Պիրիդինի ածանցյալների խմբակային ռեակցիաները:
4. Պիրիդոքսալ ֆոսֆատի իսկությունը որոշելու համար կիրառվող հնարավոր քիմիական եղանակները:
5. Նիկոտինաթթվի և իզոնիկոտինաթթվի ամֆոտերության հիմնավորումը :
6. Դիմեթիլֆորմամիդում կալիումի սպիրտային լուծույթի հետ փոխազդելիս նիֆեդիպինը առաջացնում է ինտենսիվ գունավորում: Հիմնավորումը:
7. Տրոպանի ածանցյալների բացահայտման խմբակային եղանակը:
8. Վիտալի-Մորենի ռեակցիայով հոմատրոպինը կարելի է տարբերել տրոպանի շարքի մյուս անդամներից: Հիմնավորումը:
9. Տրոպանի ածանցյալների քանակական որոշումը ըստ անիոնի:
10. Նիկոտինաթթվի և իզոնիկոտինաթթվի ածանցյալների դեղաբանական և քիմիական հատկությունների տարբերությունը:
11. Պիրիդոքսինի հիդրոքլորիդի իսկության և քանակական որոշման հնարավոր եղանակները՝ պայմանավորված ֆենոլային հիդրօքսիլով:
12. Պարմիդինի՝ ուրետանների դասին պատկանելիության ապացույցը:

Տեսուեր՝

1. Կորդիամինը 25%-անոց ջրային լուծույթն է՝

ա. նիկոտինաթթվի,	բ. նիկոտինաթթվի դիէթիլամիդի,
գ. նիկոդինի,	դ. կոկարբօքսիլազի:
2. Նիկոտինաթթվի ածանցյալներից ո՞րի իսկության եղանակը կիրառելիս քայքայման արդյունքը խիտ H_2SO_4 -ի ներկայությամբ քրոմոտրոպային կամ սպիցիլաթթվի հետ առաջացնում է գունավորում՝

ա. նիկոտինաթթու,	բ. նիկոտինամիդ,
գ. նիկոդին,	դ. կորդիամին:
3. Պիրիդինային օղակին բնորոշ *Յինկեի* ռեակցիայի ազդանյութն է՝

ա. պ-ամինաբենզալդեհիդը,	
բ. 2,4-դինիտրոֆենիլիդրազոնը,	
գ. 2,4-դինիտրոքլորբենզոլը,	
դ. β- նավթոլը:	
4. Անջուր միջավայրում (սառցային քացախաթթու) թթվահիմնային տիտրման (տիտրանտ՝ քլորական թթու) ժամանակ ո՞ր դեղանյութի համար է պահանջվում է սնդիկի ացետատի ներկայությունը՝

դիագնոզեր: Գրել ռեակցիաների հավասարումները

12. Պուրինի ածանցյալների խմբակային ռեակցիան (*մուրեքսիդային նմուշ*):
13. Պուրինի շարքի թթվահիմնային հատկությունները և ծանր մետաղների աղերի հետ կոմպլեքսագոյացման հնարավորությունները:
14. Ընդհանուր ազդանյութը, որով կարելի է դեղախառնուրդում միանգամից բացահայտել դրա մեջ գտնվող բաղադրամասերի՝ ամփոփիրինի և կոֆեին-նատրիումի բենզոլատի առկայությունը: Ռեակցիայի արգասիքները:
15. Թիամինը թիոքրոմի վերածվելու ռեակցիան, դրա էությունը:
16. Թիամինի քլորիդի քանակական որոշման եղանակը: Հիմնավորել սնդիկի ագետատի անհրաժեշտությունը այդ պրոցեսում:
17. Ռիբոֆլավինի և ֆոլաթթվի թթվահիմնային հատկությունների բնութագիրը և հիմնավորումը ռեակցիաների հավասարումներով:
18. Ֆոլաթթվի դիագնոզերկ առաջացնելու ունակությունը և այդ ռեակցիայի կիրառումը որակի գնահատման նպատակով:
19. Ֆենթիազինի ածանցյալների ընդհանուր բանաձևը, օքսիդիչների նկատմամբ դրանց զգայունության պատճառը:
20. Բենզոլիազեպինի որոշ ածանցյալներ առաջացնում են դիագնոզերկեր, որոնք կիրառվում են դրանց վերլուծությունում: Հիմնավորումը:
21. Բենզոլիազեպինի ածանցյալների թթվա-հիմնային հատկությունների կիրառումը դրանց վերլուծությունում:

Տեսներ՝

1. Ամֆոտեր հատկություններ են ցուցաբերում՝
 1. կոդեինը,
 2. ապոմորֆինը,
 3. պապավերին,
 4. մորֆինը:
 - ա. 12,բ. 13,
 - գ. 34,
 - դ. 24:
2. Հակամանրէային միջոց է՝
 - ա. կոդեինի ֆոսֆատը,
 - բ. ապոմորֆինի հ/ք-ը,
 - գ. ցիպրոֆլօքսացինը,
 - դ. պապավերինի հ/ք-ը:
3. Դիագնոզերի հետ ազոներկ կարող են առաջացնել՝
 - ա. խինինի հ/ք-ը,
 - բ. ցիպրոֆլօքսացինը,
 - գ. նիտրօքսոլինը,
 - դ. խինգամինը:
4. Ո՞ր ԲՄ-ի ջրային լուծույթին ամոնիակաջուր ավելացնելիս նախ առաջանում է նստվածք, որը լուծվում է ազոանյութի ավելցուկում՝
 - ա. մորֆինի հ/ք,
 - բ. պապավերինի հ/ք,
 - գ. օֆլօքսացին,
 - դ. պրոմեդոլ:

5. FeCl_3 -ի լուծույթով հնարավոր չէ տարբերակել հետևյալ գույքը՝

ա. Na-ի բենզոյատ - կողեին,	բ. մորֆին - պարացետամոլ,
գ. տետրացիկլին - լևոմիցետին,	դ. կողեին - մորֆին,
ե. անտիպիրին - ադրենալին:	

6. Մարկի ազդանյութով (խիտ H_2SO_4 և CH_2O) կարելի է որոշել հետևյալ նյութերի իսկությունը՝

1. մորֆին,	2. սալիցիլաթթու,
3. պարացետամոլ,	4. պապավերին,
5. խինին,	6. ադրենալին:
ա) 126, բ) 134, գ) 245, դ) 124:	

7. Ո՞ր ֆունկցիոնալ խմբով է պայմանավորված ֆենոբարբիտալի դիագոներկ առաջացնելու հատկությունը՝

ա. ֆենիլ,	բ. իմիդային,
գ. էթիլ,	դ. ամիդային:

8. Բարբիտուրատների համար խմբակային են հանդիսանում հետևյալ ռեակցիաները՝

- ա. ազոներիկի առաջացումը,
- բ. ծանր մետաղների աղերի հետ գունավոր կոմպլեքսների ստացումը,
- գ. Մարկի ազդանյութի հետ փոխազդեցությունը,
- դ. բրոմաջրի գունազրկումը :

9. Հեքսամիդինի քանակական որոշման եղանակը՝

- ա. թթվա-հիմնային տիտրում անջուր միջավայրում,
- բ. Կելդալի եղանակ,
- գ. արգենտաչափություն,
- դ. կոմպլեքսաչափություն:

10. Կոֆեինը ցուցաբերում է հետևյալ հատկությունները՝

ա. թույլ հիմնային,	բ. ամֆոտեր,
գ. թույլ թթվային,	դ. ուժեղ հիմնային:

11. Ո՞ր ռեակցիայով չի կարելի է տարբերել կոֆեինը թեոֆիլինից՝

ա. ամոնիակի հետ,	բ. Մարկի ազդանյութով,
գ. կոբալտի քլորիդով,	դ. նատրիումի հիդրօքսիդով:

12. Կոֆեինի քանակական որոշման եղանակն է՝

- ա. թթվա-հիմնային տիտրում քացախանհիդրիդում,
- բ. կոմպլեքսաչափություն,
- գ. յոդաչափություն,
- դ. արգենտաչափություն:

- 13.** Թեոֆիլինի քանակական որոշման եղանակն է՝
- ա. թթվա-հիմնային տիտրում քացախանհիդրիդում,
 - բ. չեզոքացման,
 - գ. յոդաչափություն,
 - դ. արգենտաչափություն:

- 14.** Ջրում էուֆիլինի լուծելիությունը փոխվում է հետևյալ ազդակներից՝
ա. լույս,	բ. օդի թթվածնից,
գ. օդի ածխաթթու գազից,	դ. օդի ազոտից:

- 15.** Սահմանել թե ո՞ր դեղանյութը ո՞ր դասին է պատկանում՝
Ա. ֆոլաթթու,	ա. ֆենթիազին,
Բ. ռիբոֆլավին,	բ. պիրիմինոլին-թիազոլ,
Գ. ամինազին,	գ. պտերին,
Դ. թիամին բրոմիդ,	դ. իզոալօքսազին:

- 16.** Ո՞ր դեղախառնուրդն է, որի 0,01 գ-ին երբ ավելացնում են 2-3 կաթիլ *Մարկի* ազդանյութ, անջատվում են գազի պղպջակներ և ստացվում է կապտամանուշակագույն երանգ՝
- ա. նատրիումի հիդրոկարբոնատ – նորսուլֆազոլ նատրիում,
 - բ. նատրիումի հիդրոկարբոնատ – կոդեինի ֆոսֆատ,
 - գ. նատրիումի սալիցիլատ – նատրիումի տետրաբորատ,
 - դ. սուլֆացիլ նատրիում - նատրիումի հիդրոկարբոնատ:

- 17.** Ո՞ր դեղախառնուրդն է, որի 0,01գ-ին երբ ավելացնում են 0,5մլ ջուր, նոսր քլորաջրածնական թթու և 2-3 կաթիլ 1%-անոց նատրիումի նիտրիտի լուծույթ առաջանում է արագ անհետացող կապույտ գունավորում, որից հետո ստացված խառնուրդի 0,1 մլ-ին 1 մլ b-նավթոլի հիմնային լուծույթ ավելացնելիս առաջանում է կարմիր գույն՝
- ա. դիբազոլ - անեսթեզին,
 - բ. կոֆեինի նատրիումի բենզոլատ – նատրիումի սալիցիլատ,
 - գ. անեսթեզին - անալզին,
 - դ. պապավերինի հ/ք - դիբազոլ:

- 18.** Ո՞ր դեղախառնուրդի կշռանմուշն է, որին երբ ավելացնում են 1-2 կաթիլ նոսր ծծմբաթթու և տաքացնում, առաջանում է դեղնանարնջավուն երանգ՝
- ա. ստրեպտոցիդ - հեքսամեթիլենտետրամին,
 - բ. անալգին - դիբազոլ,
 - գ. նովոկային – ռեգորցին,
 - դ. կոդեինի ֆոսֆատ – նատրիումի հիդրոկարբոնատ:

Դասագրքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները, որոնք ամրագրված են ՀՀ "Դեղերի մասին օրենքի" նախագծում

Ազգային ղեղամատյան – հիմնական ղեղերի ղեղաբանական, ղեղաբուժական և ղեղագործական հատկանիշների տեղեկատու:

Դեղ - ղեղաբանական ակտիվությամբ օժտված բնական, սինթետիկ կամ կենսատեխնոլոգիական ծագում ունեցող մեկ կամ մի քանի ղեղանյութերից կազմված կայուն բաղադրությամբ և անհրաժեշտ ղեղաչափով, ղեղաձևով ու ձևավորումով բուժամիջոց, որը նախատեսված է մարդկանց և կենդանիների հիվանդությունների բուժման, ախտորոշման, կանխարգելման, օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների փոփոխման, վերականգնման (rehabilitatio-լատ.), կարգավորման համար:

Դեղագետ (պրովիզոր) - ղեղագիտական բարձրագույն կրթություն և որակավորում ունեցող մասնագետ:

Դեղագիրք (ֆարմակոպեա) - ղեղագրքային հոդվածների, ղեղերի որակի վերլուծության, հսկման եղանակների և այլ չափորոշիչ պահանջների ժողովածու: ԴԳ-ն օրենքի ուժ ունի տվյալ երկրում: Եթե երկիրը չունի Պետական ղեղագիրք (ՊԳ), ապա ԱՆ առաջարկով կառավարությունը որևէ երկրի ֆարմակոպեային օրենքի ուժ է տալիս այդ երկրի ներսում: ՀՀ-ում օրենքի ուժ ունեն եվրոպական (EP), բրիտանական (BP), ամերիկյան (USP), ԽՍՀՄ-ի (X, XI), գերմանական հոմեոպատիկ ֆարմակոպեաները:

Դեղագործ - ղեղագործական միջնակարգ մասնագիտական կրթություն ունեցող անձ:

Դեղագրություն - ղեղի հաստատուն բաղադրակազմի ու ղեղաձևի նկարագրություն, որում ակտիվ և օժանդակ բաղադրամասերը թվարկված են ղեղի նպատակային ազդեցության կարևորության հաջորդականությամբ և ղեղի պատրաստման համար անհրաժեշտ քանակներով:

Դեղագրքային հոդված (ԴՀ)– ղեղի չափորոշիչ փաստաթուղթ, որը ներառում է ղեղի որակի ցուցանիշները և հսկման եղանակները: Հետագայում մտնում է նոր հրատարակվող Պետական ղեղագրքի մեջ:

Դեղաձև - օժանդակ նյութերով կամ առանց դրանց, կիրառման համար հարմար, որոշակի ձևի (պինդ, հեղուկ, փափուկ) և բուժական արդյունք ապահովող ղեղ: Հայտնի են հետևյալ ղեղաձևերը՝ ղեղահատ (таблетка), ղեղապատիճ (капсула), ղեղափոշի, գրանուլ, դրաժե, քսուր (мазь), նրբաքսուր (крем), ցողացիք (аэрозоль), ղեղամոմիկ (свеча, суппозиторий), ոգեթուրմ (настойка), թուրմ (настой), հանուկ (экстракт), լուծամզվածք (вытяжка), դոնդող (гель), հեղուկաքսուր (линимент), բալասան (бальзам), ցանափոշի (присыпка), նրբափոշի (пудра), սպեղանի (пластырь), պաստեղ (пастилка), կիթ (эмульсия), կախույթ կամ ղեղակախույթ (суспензия), ներարկման հեղուկ և պինդ ղեղաձևեր, հավաքանի (сборы):

Դեղային քաղաքականություն - պետության առողջապահական քաղաքականու-

թյան բաղկացուցիչ մաս, որի նպատակը բնակչությանն անվտանգ, արդյունավետ և որակյալ և մատչելի դեղերով ապահովումն է:

Գեղանյութ (սուբստանցիա, հիմնանյութ) – հաստատված դեղաբանական ակտիվությամբ, բնական, համադրված, կենսատեխնոլոգիական ծագում ունեցող նյութ, որն օգտագործվում է դեղերի պատրաստման և արտադրության համար:

Գեղաչափ - դեղի մեջ հաստատված քանակով ակտիվ բաղադրամասերի պարունակություն՝ արտահայտված յուրաքանչյուր դեղաձևի համար սահմանված չափի միավորներով:

Գեղատոմս - դեղագետին ուղղված բժշկի գրավոր դիմումը՝ դեղի բաղադրության, պատրաստման և բացթողման վերաբերյալ, դեղի օգտագործման եղանակի ցուցումներով:

Գեղատուն - առողջապահական կազմակերպություն, որը դեղերի օրենքի պահանջներին համապատասխան իրականացնում է դեղերի, բժշկական նշանակության և հարակից այլ առարկաների հայթհայթում, մանրաձախ իրացում, բնակչության շրջանում տեղեկատվական ու խորհրդատվական գործունեություն, առողջ ապրելակերպի քարոզչություն, դեղերի որակի ներդեղատնային հսկում, ինչպես նաև համապատասխան արտոնագրի առկայության դեպքում՝ դեղերի պատրաստում:

Գեղերի մասին օրենքը – կարգավորում է ՀՀ-ում դեղերի շրջանառության հետ կապված հարաբերությունները՝ հանրապետության բնակչությանն անվտանգ, արդյունավետ և որակյալ դեղերով ապահովելու նպատակով, ինչպես նաև սահմանում է ՀՀ պետական կառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների լիազորություններն այդ ոլորտում:

Գեղի անվտանգություն – առողջությանը վնասելու հնարավոր անթույլատրելի ռիսկի բացակայություն:

Գեղի առևտրային անուն - արտադրողի կողմից դեղին տրված անուն, որը կարող է արտոնագրվել արտադրողի կողմից՝ այն կիրառելու բացառիկ իրավունքը պաշտպանելու նպատակով:

Գեղի արդյունավետություն - դեղի դրական ազդեցության դրսևորման աստիճանի բնութագիր:

Գեղի որակ - դեղի ցուցանիշների համապատասխանությունը Պետական դեղագրքի կամ այլ չափորոշիչ վերլուծական (ՉՎՓ) փաստաթղթերի պահանջներին:

Թմրաբեր բուժամիջոցներ – Միացյալ Ազգերի Կազմակերպության (ՄԱԿ) 1961թ. Թմրաբեր միջոցների մասին միասնական կոնվենցիայի ցանկերում ընդգրկված, ինչպես նաև ՀՀ օրենսդրությամբ դրանց շարքին դասված նյութեր, դեղեր, բույսեր:

Կեղծված դեղ - դեղ, երբ կանխամտածված և խաբեությամբ մակնիշավորված է դեղի իսկության, քանակական պարունակության կամ արտադրողի մասին ոչ ճիշտ տեղեկատվությամբ և շրջանառվում է տվյալ երկրի օրենսդրության պահանջներին խախտումներով: Կեղծ դեղերի շարքին են պատկանում նաև ժամկետանց դեղերը, քանի որ դրանց որակը չի համապատասխանում ֆարմակոպեայի պահանջներին:

Այդ շարքին են դասվում նաև չգրանցված դեղերը, որոնց որակը և կիրառման նպատակահարմարությունը պետական գրանցող օրգանը՝ ՀՀ Դեղերի և բժշկական տեխնոլոգիաների փորձարկումների գիտական կենտրոնը չի երաշխավորել:

Կենսակտիվ հավելում – մեկ կամ մի քանի անհրաժեշտ սննդային բաղադրամասեր՝ վիտամիններ, հանքանյութեր, սպիտակուցներ, ամինաթթուներ, ֆերմենտներ, օրգանական հյուսվածքներ, բույսեր, նյութափոխանակության արգասիքներ, խտանյութեր և (կամ) դրանց համակցություններ պարունակող առողջությունը ամրապնդելու, հիվանդագին գործոնների նկատմամբ օրգանիզմի դիմադրողականությունը և կյանքի որակը բարձրացնելու համար որոշակի ձևով և չափաբաժիններով ներքին ընդունման արտադրանք: Այն չի դասվում դեղերի շարքին:

Կլինիկական փորձարկումներ - դեղի անվտանգությունն ու արդյունավետությունը հաստատելու և նպատակահարմար կիրառումը ապահովելու նպատակով մարդու օրգանիզմի վրա դեղի ազդեցության ուսումնասիրություն:

Հիմնական դեղեր (ՀԴ) - ապահովում են տվյալ երկրում առավել տարածված հիվանդությունների և առողջությանը սպառնացող վիճակների կանխարգելումը և բուժումը: ՀԴ-ը ցանկացած պահի ՀՀ-ում պետք է առկա լինեն բավարար քանակով, համապատասխան դեղաչափերով և դեղաձևերով: ՀԴ-ի ցանկը պարբերաբար հաստատում է պետական կառավարման լիազորված մարմինը:

Հոգեմետ դեղեր – ՄԱԿ-ի 1971թ. Հոգեմետ նյութերի մասին կոնվենցիայի ցանկերում ընդգրկված, ինչպես նաև ՀՀ օրենսդրությամբ դրանց շարքին դասված նյութեր, դեղեր:

Հսկվող դեղեր – ՀՀ առողջապահության համակարգում անվանաքանակական հաշվառման ենթակա դեղեր և դեղանյութեր, որոնց ցանկը հաստատում է պետական կառավարման լիազորված մարմինը:

Միջազգային չարտոնագրված անուն (ՄՉԱ) - Առողջապահության Համաշխարհային Կազմակերպության (ԱՀԿ) կողմից դեղին տրված անուն, որը ենթակա չէ արտոնագրման:

Նախակլինիկական փորձարկումներ – լաբորատորիայում և փորձակենդանիների վրա դեղաբանական ակտիվ նյութի ֆիզիկական, քիմիական, դեղագործական, կենսաբանական, մանրէաբանական, դեղաբանական, թունաբանական, պաթոֆիզիոլոգիական և այլ հետազոտությունների իրականացում:

Նորակտիվ (օրիգինալ) դեղ - արտադրողի կողմից արտոնագրված նորաստեղծ դեղ, որի անունը և արտադրությունը մայր ֆիրմայի բացառիկ արտոնագրային իրավունքն է: Արտոնագրության ժամկետը լրանալուց հետո ֆիրման արտադրության իրավունքը վաճառում է այլ արտադրողների, որից հետո դեղը անցնում է *վերարտադրված* (ջեներիկ) դեղերի շարքը, և, որպես կանոն, բավական է ժամանում է՝ արտադրողների միջև գործող մրցակցության պատճառով: Ահա թե ինչու ՀԴ-ի ցուցակում ընդգրկվում են միայն վերարտադրված՝ ֆինանսապես մատչելի դեղերը:

Պետական գրանցամատյան – ՀՀ-ում պետական գրանցում ստացած դեղերի ցանկ:

Պիտանիության ժամկետ – հատուկ ուսումնասիրություններով որոշված ժամանակահատված, որի ընթացքում պահման պայմանները չխախտելու դեպքում դեղի որակի չափանիշները փոխվում են թույլատրելի սահմաններում: Ժամկետանց դեղերի առաջացման ու կուտակման պատճառը պահանջարկի ոչ ճշգրիտ հաշվարկն է, մարդասիրական օգնության ճանապարհով հանրապետություն թափանցաց կարճաժամկետ դեղերն են, որոնք չեն հասցնում յուրացվել և ժամկետանց դեղերի պարբերաբար ոչնչացման համակարգի բացակայությունն է: Ժամկետանց դեղերը հսկայական տարածքներ են զբաղեցնում: Դրանք բնական կամ սինթետիկ ծագում ունեցող քիմիական նյութեր են, որոնք կարող են ենթարկվել բազմապիսի փոխարկումների, առաջացնելով անհայտ հատկություններով նյութեր: Հետևաբար դրանց կիրառումից պետք է զգուշանալ, դրանք պոտենցիալ վտանգ են ներկայացնում հասարակության համար: Ժամկետանց դեղերը պետք է ոչնչացնել, սակայն ծանր են նաև դրանց սխալ ոչնչացման հետևանքները: Ժամկետանց դեղերը դասվում են վտանգավոր թափոնների շարքին: Դեղագետները պետք է ձգտեն փոխել հասարակության վերաբերմունքը ժամկետանց դեղերի նկատմամբ:

Ժամկետանց դեղերի անվտանգ ոչնչացման կարգի հիմքում ընկած են ԱՀԿ-ի հանձնարարականները: Չարգացած երկրներում այդ դեղերը ոչնչացնում են բարձր ջերմաստիճան (մոտ 1500°C) ապահովող էլեկտրական վառարաններում, որի դեպքում յուրաքանչյուր 1կգ-ի ոչնչացման ծախսը հասնում է մինչև 4,5 ամերիկյան դոլարի: Չարգացող երկրների համար առաջարկվում են ավելի էժան եղանակներ՝ վերադարձնել նվիրատուին, թաղել, պատիճավորել, չեզոքացնել, որոշակի հարաբերությամբ խառնել կեղտաջրերի հետ:

Վերադարձված (ջեներիկ) դեղ – իր ազդեցությամբ նոր (օրիգինալ) դեղին համարժեք, նույն բաղադրությամբ, նույն դեղաչափով ու դեղաձևով արտադրված դեղ, որը շրջանառության մեջ է դրվում օրիգինալ դեղի արտոնագրային իրավունքի (պատենտ) ժամկետը լրանալուց հետո:

Օժանդակ բաղադրամասեր (ՕԲ): Էֆեկտիվ ֆարմակաթերապիան կախված է ոչ միայն ակտիվ բաղադրամասերից, այլև դեղի ամբողջական կառուցվածքից: ՕԲ-ը գուրկ են դեղաբանական ակտիվությունից, սակայն դեղաձևերի անհրաժեշտ տարրերն են, ապահովում են դեղանյութերի կայունությունը և անմիջականորեն ազդում են հիմնական բաղադրամասի ակտիվության դրսևորման վրա:

ՕԲ-ը ապահովում են դեղի տեղափոխումը ազդման վայր, ֆիզիկական ու քիմիական կայունությունը, անհրաժեշտ փխրունությունը, լուծելիությունը: ՕԲ-ը դասակարգվում են ըստ բուսական (օսլա, շաքար, ցելյուլոզա), կենդանական (ժելատին, լակտոզա), հանքային (կալցիումի ֆոսֆատ), սինթետիկ (պոլիէթիլենգլիկոլ) ծագման, սակայն հիմնականում դրանք լինում են *ուղղակի* և *անուղղակի*: Առաջինները նկարագրված են ֆարմակոպեաներում կամ պետական օրգանների կողմից հաս-

տատված այլ աղբյուրներում: Երկրորդները արտադրողների սեփական մշակումներն են, ըստ պետական օրգանների կողմից հաստատված ու բժշկության մեջ կիրառվելու թույլտվություն ունեցող նյութերի ցանկի: Դասակարգման ժամանակ ուղղակի ՕԲ-ի համար նշվում են դրանց թույլատրելի քանակները տարբեր դեղաձևերի մեջ որպես՝ թաղանթապատման, հակամանրէալին միջոցներ, հակաօքսիդանտներ, լցանյութեր, բուրմունք հաղորդողներ, քաղցրացնողներ, ներկեր, կապող նյութեր, փխրեցնողներ, լուծող ու ջրիկացնող նյութեր, ադսորբենտներ, մակերևութային ակտիվ նյութեր և այլն: Բոլոր ՕԲ-ը դեղերի նման պետք է ենթարկվեն կլինիկական փորձարկման: Դրանց կիրառումը պետք է հիմնավորվի: Դրանք պետք է համատեղելի լինեն տվյալ լուծիչների ու համակարգերի հետ, օժտված լինեն ակտիվ նյութը կապելու և արձակելու հատկությամբ, ենթարկվեն վարակազերծման և այլն: Այս բոլոր հարցերը պարզելուց հետո միայն քիմիկոսները կարող են ուղղումներ մտցնել դեղի "կառուցվածքում": ՕԲ-ի հաջող ընտրությունը մեծացնում է դեղի կենսաբանական մատչելիությունը, ինչպես նաև դեղի անվտանգությունը: Ինակտիվ բաղադրամասից այն վերածվում է ակտիվի և հեշտացնում բուժումը, ախտորոշումը:

Որպես հակաօքսիդանտներ կիրառվում են ծծմբի միացությունները՝ օքսիդը, նատրիումի ու կալիումի սուլֆիտներն ու բիսուլֆիտները: 1986թ. ամերիկյան Մեդիկալ ու դեղերի գործակալությունը (FDA) ստացավ 250 ահազանգ դրանց վտանգավորության մասին: Ցանկացած դեղաձևով կիրառելիս (հատկապես օրալ) երեխաների մեջ նկատվում էր խռպոտություն, շնչարգելություն:

Բենզալկոնիումի քլորիդը կիրառվում է որպես մանրէասպան պահածոյացնող (կոնսերվանտ) միջոց, որը նույնպես գերծ չէ վտանգավոր ազդեցությունից: Այն առաջացնում է հազով ուղեկցվող բրոնխասպազմ:

Պրոպիլեն գլիկոլը կիրառվում է որպես լուծիչ՝ օրալ և ներարկվող դեղաձևերում: Դրա մեծ խտությունը (3 գ/օրական) մուլտիվիտամինների ներարկվող դեղաձևերում հանգեցնում է կաթնալին ացիդոզի, քանգի օրգանիզմում այն վերածվում է կաթնաթթվի: Արագ ներարկումը կարող է առաջացնել հեմոլիզ, ռիթմախանգարում, դեպրեսիա և այլն:

Ի տարբերություն ակտիվ նյութերի, ՕԲ-ը հաճախ են ենթարկվում փոփոխման արտադրանքը էժանացնելու նպատակով: Յուրաքանչյուր պետություն հաստատում է երկրի ներսում թույլատրված ՕԲ-ի ազգային ցուցակը:

Բնական ու սինթետիկ ՕԲ-ի առատությունն ու էժանությունը նպաստում են դրանց խելամիտ ընտրությանը տարբեր դեղաձևերի, հատկապես մանկական, արյան փոխարինիչների, սննդային հավելումների, դիմահարդարման միջոցների ստեղծման համար:

Գեղանունների ցանկ

- Acenocumarol* 310
 Acetylsalicylic acid (see Aspirin)
 Aciclovir 16
 Adenosine 391, 393, 396
 Adrenaline / Epinephrine 23,26,114, 189, 210-216
 Aethacizinum* 410
 Aether Anaestheticum (Aether pro narcosi)* 157-58
 Aethimizolum* 326-29
 Aethylii chloridum* 151-543
 Allopurinol 394
 Alpha Tocopheryl Acetate 313-15
 Alprazolam 414
 Amidopyrin* 321-323
 Amikacin 269, 272-73
 Aminationum* 175, 177-78, 180
 Aminazin (see Chlorpromazine)
 Aminochinolum* 361-362
 Aminophylline 393
 Amlodipine 15, 347
 Amoxicillin 257, 260, 263
 Ampicillin 65, 258,260, 263, 265, 268
 Ampiox* 258
 Amylnitrite* 159
 Anaesthesinum see Benzocaine
 Analginum (see Metamizole Sodium)
 Anaprilinum (see Propranolol)
 Antipyrinum (Phenazone) 321-325
 Apomorphine 372-373
 Aprofene 368-369
 Aqua destillata 130
 Argenti nitras* 148
 Arpenal 17, 368-9
 Ascorbic Acid 180-184
 Aspirin 16, 19, 79, 84, 104, 197-201
 Atenolol 214
 Atropine 16, 98, 349-350, 353-354, 367
 Atrovent (see Ipratropium)351
 Azaclorzine 410
 Azathioprine 391,394,396
 Bactrim (see Co-trimoxazole)
 Barbital* 92, 379, 381-82
 Barium Sulfate 143-144
 Bendazol (dibazol)* 326, 328-29, 368
 Benfotiamine 400
 Benzobamil* 381, 383
 Benzocaine 16, 203-204, 206-207
 Benzoic acid 194-95
 Benzonal* 380-85
 Benzylpenicillin 256-59, 263
 Bepasum* 208-209
 Bicillinum (Benzylpenicillin) 259, 262, 265
 Bigumalum* 90
 Bismuthi subnitras* 134-35
 Boric acid 138-40
 Bromcamphorae* 222, 224
 Bumecaine 187-88
 Bupivacaine 187-88
 Butadion (see Phenylbutazone)
 Butamidum (Tolbutamide) 300-301
 Caffeine 29, 391-92, 396-97
 Calcaria Chlorata* 122
 Calcium chloride* 142-43
 Calcium gluconate 171-72
 Calcium lactate 171-72
 Calcium pangamate 182, 185
 Calcium pantotenate 182, 184-85
 Camphor 219-25
 Carbenicillin 259
 Carbolenum (Carbo activatus) 136
 Cefaclor 267
 Cefalexin 267-69
 Cefalotin 267, 269
 Ceftriaxone 267
 Celanidum* 237
 Chingaminum see Chloroquine
 Chloroquine 361-62
 Chlordiazepoxide 414-16
 Chlorpromazine 410-411
 Chlorpropamide 300-301
 Ciprofloxacin 363-64
 Clonidine (Clonidine) 19, 326, 328-29
 Cocaine 205, 350-54
 Cocarboxylase 400
 Codeine 90, 369-76
 Colecalciferol 229-30
 Collargolum* 149
 Cortisone 48, 242-43, 245
 Co-trimoxazole: TMP+սուլֆամեթոքսազոլ 16, 291, 294-95,298
 Cupric Sulfate 146-47
 Cyanocobalamin 319-20
 Cyclomethazidum see Cyclopenthiazine
 Cyclopenthiazine 303-304
 Cysteine 175, 177-80
 Cytarabine 388
 Cytisinum* 347-48
 Desoxycorticosterone acetate (Desoxycortone Acetate) 243
 Dexamethasone 243
 Diethylamidum acidi nicotini (see Nikethamide)
 Diazepam 414
 Dibazolium (see Bendazole)
 Dicainum (Tetracaine) 204,

206-208
 Diclofenac 205, 209
 Dicumarol* 18, 310
 Diethylstilbestrol 251-52
 Digitoxin 236-37
 Digoxin 236-37
 Diiodotyrosine 217-18
 Diphenyltropin 350-51
 Diprazinum (Promethazine) 410-11
 Diprofene 368-69
 Diprophylline 16, 393
 Dopamine (Dofaminum) 210
 Doxycycline (Vibramycin) 67, 275, 278-80
 Drotaverine 16, 365-67
 Emoxipinum* 345
 Enflurane* 150-51
 Enteroseptol 362
 Ephedrine 16, 189, 210-14, 216
 Ergocalciferol 228
 Erynitium see Pentaerythritol
 Estradiol Dipropionate 245, 248
 Ethionamide 338
 Ethisterone 244, 246
 Ethmosine (Moracizine) 410-11
 Ethylmorphine (Dionin) 372
 Ethynilestradiol 245, 247-48
 Euphyllinum see Aminophylline
 Fali-Lepsin* 380
 Fenoterol* 213
 Fepromaron* 310
 Ferrous sulfate (FeSO₄) 149
 Flucinolone acetone 244
 Flumetasone Pivalate 244
 Fluorouracil 387-90
 Folic Acid 401-404
 Foridonum* 346
 Formaldehyde Solution 163, 165
 Furacillinum see Nitrofurazone
 Furadonin see Nitrofurantoin
 Furaginum* 306-307
 Furazolidonum* 306, 308-309
 Furosemide 302-304
 Galactose 167
 Gamma-aminobutyric acid 175, 177-178, 180
 Gangleronum (Ganglefene) 368-69
 Gentamicin 269-71, 274-75
 Glibenclamide 300
 Gliclazide 300
 Glipizide 301
 Glucerinum* 155-57
 Glucosa* 167-69
 Glutamic acid 175-76, 178-79
 Glycinum* 174-75
 Halazone 122, 285-87
 Halothane 150-54
 Hexamethylentetramin 163, 166-67, 297
 Hexamidine 92, 381, 383-85
 Hexenal see Hexobarbital
 Hexobarbital 381-82, 384
 Homatropine 349-54
 Hydrochloric Acid 125
 Hydrochlorothiazide 303-304
 Hydrocortisone Acetate 243, 246
 Hydroperitum 131
 Hydroxychloroquine 361
 Ibuprofen 16
 Indomethacin 331, 334-35
 Ipratropium 351
 Isadrinum see Isoprenaline
 Isoniazid 338, 342-43
 Isoprenaline 210, 213, 216
 Isosorbide Dinitrate 160
 Isosorbite Mononitrate 159-60, 162
 Yohimbine 329-30
 Kanamycin 269, 273-75
 Ketamine 26
 Labetalol 27
 Lactosum* 167, 170
 Laevomycesinum (see Chloramphenicol)
 Levodopa* 213
 Lidocaine 187-88
 Lithii Carbonas 136
 Lobeline 347-48
 Magnesium Carbonate 140-41
 Magnesium Oxide 140-42
 Magnesium Peroxide 131-32
 Magnesium Sulphate Heptahydrate 140-42
 Medazepam 414-15
 Mefenamic Acid 205
 Menadione (Vikasolum) 232-33
 Menthol 220-22, 224
 Mepivacaine 187
 Mercaptopurine 394
 Mercazolilum (see Thiamazole)
 Mesatonum see Phenylephrine
 Metamizole Sodium 16, 202, 321-25
 Methacinum* 368-69
 Methacycline 67, 275, 279
 Methandrostenediol* 244, 246, 250
 Methazidum* 338, 343
 Methionine 175-76, 178, 180
 Methotrexate 405
 Methyldopa 214
 Methylsalicylas* 198, 200
 Methylmethioninsulfonil Chloridum (Vit.U) 175, 179
 Methyltestosterone 244, 246-47
 Methyluracilum* 387, 389
 Metronidazole 326-28
 Mezepam see Medazepam
 Midazolam 414
 Morphine 369-77
 Nalidixic Acid 363
 Nandrolone Decanoate 245
 Neodicumarinum* 310-12
 Neomycin 269, 274-75
 Nialamidum* 338, 343-44
 Nicardipine 15
 Nicodinum* 337, 340
 Nicotinamide 336-37, 340-41
 Nicotinic Acid 336-37, 339-41
 Nifedipine 15, 346-47
 Nikethamide 337, 340-41
 Nitrazepam 414-16

Nitrendipine 15
 Nitroglycerin (Glyceryl trinitrate) 159-62
 Nitrofurantoin 306-309
 Nitrofurazone 306, 308-309
 Nitroxolinum (5-NOK) 360
 Nonachlazinum (see Azaclorzine)
 Noradrenaline see Norepinephrine
 Norepinephrine 69, 210-11, 213, 215
 Norfloxacin 364-65
 Norsulfazolom (see Sulfathiazole)
 No-Spa (see Drotaverine)
 Novocainamidum see Procainamide
 Novocainum (see Procaine)
 Nozepam see Oxazepam
 Octoestrolum (Octestrol)* 251
 Ofloxacin 364
 Osarsolum 101
 Oxacillin 258, 260, 265
 Oxaphenamidum* 197-99
 Oxazepam 414-16
 Oxolinic Acid 263
 Oxygenium* 129
 Oxytetracycline 275, 278-80
 Pachycarpinum* 16, 347-48
 Pantocidum (see Halazone)
 Papaverine 365-67
 Paracetamol 65, 202-203
 Parmidinum* 345-46
 Pasomicinum* 274
 Penicillamine 176, 179
 Pentaerythritol 160
 Phenazepamum* 414-15
 Phenobarbital 92, 380, 382, 384
 Phenoboline 245
 Phenol 190-91, 194
 Phenolphthalein 97, 190-91, 194
 Phenoxyethylpenicillin 260, 263
 Phentolamine 326
 Phenylbutazone 16, 92, 321-25
 Phenylephrine 189, 213, 215-16
 Phenyl salicylas*(salol) 197-99
 Phosphothiaminum* 400
 Phthalazolom (see Phthalylsulfathiazole)
 Phthalylsulfathiazole 291-92, 294
 Phthivazidum* 338, 343-44
 Phthorafurum* 387, 389-90
 Phthorotanum* see Halothane
 Physostigmine 16, 329-32, 334-35
 Phytomenadione 233
 Picamilonum* 337, 340
 Pilocarpine 326-27
 Pipemidic Acid 363
 Piracetam 176, 180
 Platyphyllinum* 354-55
 Potassium Acetate 170-72
 Potassium bromide 127
 Potassium carbonate 136
 Potassium chloride 126
 Potassium iodide 128
 Prednisolone 243
 Prednisone 243
 Pregnine (see Ethisterone)
 Procainamide 204, 206-207
 Procaine 18, 204, 206-208
 Progesterone 244, 246, 249
 Promazine (Propazinum) 410
 Promedolum see Trimeperidine
 Propranolol 210, 214, 216
 Propyphenazone 322
 Protargolum* (Argentum proteicum) 149
 Protionamide 338
 Pyriditolum* 345-46
 Pyridoxalphosphatum* 344-46
 Pyridoxine 344-46
 Pyromecainum (see Bumecaine)
 Quercetinum* 316-18
 Quinidine 357
 Quinine 356-59
 Reserpine 329-335
 Resorcinol 191, 193-94
 Retabolil (see Nandrolone Decanoate)
 Retinol (Vit.A) 68, 222, 225-28
 Retinoli palmitas* 222
 Riboflavinum (Vit. B₂) 405-408
 Riboxinum* (Inozie F) 391, 393
 Rutin 316-18
 Sacharum* 167, 170
 Salazopyridazine* 290, 294
 Salbutamol 213
 Salicylamide 197-201
 Salicylic acid 196-201
 Salsalate 197-98
 Scopolamine 349, 351
 Sodium Aminosalicylate 204, 208-209
 Sodium Benzoate 194-96
 Sodium Bromide 127
 Sodium calcium edetate* 176
 Sodium Chloride 126
 Sodium Citrate 171-72
 Sodium hydrocarbonate* 136-38
 Sodium Iodide 128
 Sodium Nitrite 133-34
 Sodium Salicylate 198-200
 Sodium Tetraborate 138, 140
 Sodium Thiosulphate 132-33
 Sol. Hydrogenii peroxydi 130-32
 Sol. Iodi spirituosa 123-25
 Spiritus vini (aethylicus)* 155-56
 Streptocidum see Sulfanilamide
 Streptocidum solubile* 292, 294
 Streptomycine 16, 269-72, 275
 Streptosalizidum* 274
 Strophanthinum K* 237
 Strychninum* 329-30, 332, 334-35
 Sulfacarbamide 290, 293

Sulfacetamide Sodium 290, 293, 297	395-97	Trimeperidine 106, 377
Sulfadimethoxine 290	Theophylline 29, 104, 391-92, 395-97	Tropacinum (see Diphenyltropin)
Sulfaguanidine 290	Thiamazole 326, 328-29	Tropodifenc (Tropaphen) 350- 51, 353-54
Sulfalene (Kelfizine) 290, 297	Thiamine 398-401	Troventolum* 351
Sulfanilamide 287, 290, 293, 297	Thioguanine 394	Troxerutin 316
Sulfathiazole 292-93, 297	Thiopental Sodium 381-82, 384	Troxevasin (see Troxerutin)
Sulfocamphocainum* 222-24	Thymolum* 190-91, 193-94	Urosulfanum (see Sulfacarbamide)
Sulfocamphoric acid* 222-24	Thyroidinum* 217-18	Validolum* 72, 220-21, 223-24
Sulginum (see Sulfaguanidine)	Thyroxine 23, 216-17	Verapamil 210
Synoestrolum* 251-52	Timolol* 214	Warfarin 18, 310
Talidomid* 27	Triamcinolone 243	Xantinol Nicotinate 393
Terpinum hydratum* 220-21, 223	Triazolam 414	Zidovudine 388
Testosterone 242, 244, 246	Trichomonacidum* 361-62	Zinc Oxide 145-46
Tetracycline 275, 277-80	Trifluoperazine 410-11	Zinc Sulphate 145-46
Theobromine 29, 104, 391-92,	Triftazinum (see Trifluoperazine)	
	Trimecaine 187-88	

* - Միջազգային անվանումները չեն

Հապավումներ

ԱՀԿ - առողջապահության համաշխարհային կազմակերպություն,
ԲԱՀՔ - բարձրարդյունավետ հեղուկ քրոմատագրություն,
ԲՄ - բուժամիջոց,
ԳՀՔ - գազհեղուկային քրոմատագրություն,
ԳԲՏՓԿ - դեղերի, բժշկ. տեխնոլոգիաների փորձագիտական կենտրոն,
ԴԳ - դեղագիրք,
ԴՀ - դեղագրքային հոդված,
ԷՀՄ - էլեկտրոնային հաշվիչ մեքենա,
ԺԴՀ – ժամանակավոր դեղագրքային հոդված,
ԻԿ – ինֆրակարմիր,
ԽԹՄ – խոնավության թույլատրելի սահման,
ԿՍ – կիսասինթետիկ,
ՀԴՑ – հիմնական դեղերի ցանկ,
ՄՄՌ – միջուկամագնիսական ռեզոնանս,
ՄԴ - միջազգային դեղագիրք (ֆարմակոպեա),
ՉՎՓ – չափորոշիչ վերլուծական փաստաթուղթ,
ՊԴ - պետական դեղագիրք (ֆարմակոպեա),
ՌԿՎ – ռենտգենակառուցվածքային վերլուծություն,
ՈւՄ – ուլտրամանուշակագույն

Գրականություն

1. Ռ.Հ.Հակոբյան, “Դեղերի անհամատեղելիությունը”, Երևան, “Վահան”, 1992թ.:
2. Ռ.Հ.Հակոբյան, “Ընդհանուր դեղագիտական քիմիա, անօրգանական դեղապատրաստուկներ”, Ս-Պետերբուրգ, “Սոսիս”, 1995թ.:
3. Ռ.Հ.Հակոբյան, “Դեղագիտական քիմիա”, Երևան, “Նոյյան տապան”, 2002թ., 2004թ.(վերահրատարակված):
4. Р.С.Вартанян, “Синтез основных лексредств”, Москва, МИА, 2004г.
5. Руководство по фармакотерапии для врачей и фармацевтов, под редакцией акад. Габриеляна Э.С. и проф. Борояна Р.Г., Ереван, “Гитутюн”, 2001г.
6. Ֆարմակոպեաներ՝ բրիտանական (BP), ամերիկյան (USP), միջազգային (MP), եվրոպական (EuPh):
7. ԽՍՀՄ Պետական ֆարմակոպեա IX, X, XI հրատարակություններ, Մոսկվա:
8. А.П.Арзамасцев, П.Л.Сенов, “Стандартные образцы лекарственных веществ”, Москва, “Медицина”, 1978г.
9. Фармацевтическая химия, под ред. А.П.Арзамасцева, Москва, “ГЭОТАР-Мед”, 2004г.
10. А.Терней, “Современная органическая химия”, 1,2 т. Москва, МИР, 1981г.
11. А.Б.Розенблит, В.Е.Голендер, “Логикокомбинаторные методы в конструировании лекарств”, Рига, “Зинатие”, 1983г.
12. В.Г.Беликов, “Фармацевтическая химия”, Москва, МЕДпресс-информ”, 2007г.
13. К.М.Лакин, Ю.Ф.Крылов, “Биотрансформация лекарственных веществ”, Моаква, “Медицина” 1981г.
14. М.Д.Машковский, “Лекарственные средства”, 1,2, Москва, “Медицина”, 2002г.
15. П. Ласло, “Логика органического синтеза”, 1,2, Москва, МИР, 1998г.
16. Р.Моррисон, Р.Бойд, “Органическая химия”, Москва, МИР, 1974г.
17. Эндрю Четли, “Проблемные лекарства”, Рига, “Ландмарк”, 1998г.
18. W.O.Foye, Th.L.Lemke, D.A.Williams, “Medicinal chemistry”, IV edition, “Williams &Wilkins”, 1995.
19. Alfonso R. Gennaro, “Remington: The Science and Practice of Pharmacy”, v.I,II; Easton, Pennsylvania, “Mack Publishing Com.”, 1995.
20. Clark D. E., Murray C. W. and Li J., Current Issues in De Novo Molecular Design, Reviews in Computational Chemistry, v. 11, pp. 67-125, 1997.
21. Guner O. F. (Editor), Pharmacophore Perception, Development and Drug Design. International University Line Biotechnology Series, 2, 2000.
22. Kubinyi H. (Editor), 3D QSAR in Drug Design, Theory, Methods and

- Applications, Leiden, ESCOM, 1993.
23. Hansch C., Quantitative Approach to Biochemical Structure-Activity Relationships, *Acct. Chem. Res.* 2, 232-239, 1969.
 24. Borman S., New QSAR Techniques Eyed for Environmental Assessments. *Chem. Eng. News.*68, 20-23, 1990.
 25. Meng E. C., Shoichet B. K., and Kuntz I. D., Automated Docking with Grid-Based Energy Evaluation, *J. Comput. Chem.*, 13, 505-524, 1992.
 26. Dean P. M., *Molecular Similarity in Drug Design*, Blackie Academic and Professional, 1995.
 27. D.G.Watson, "Pharmaceutical Analysis" A Textbook for Pharmacy Students and Pharmaceutical Chemists, Elsevier, II ed., 2005.

Բովանդակությունը

Գլուխ 1. Դեղագիտական քիմիայի տեսական հիմունքները

1. Առարկան և բովանդակությունը	5
2. Դեղերի քիմիայի զարգացման համառոտ պատմական ակնարկ	6
3. Դեղագործության զարգացումը Հայաստանում	9
4. Դեղաքիմիայի այսօրվա խնդիրները և զարգացման հեռանկարները	13
5. Դեղերի անվանակարգը և դասակարգման սկզբունքները	15
6. Դեղանյութերի ստեղծման հիմնական ուղղություններն ու հեռանկարները	19
7. Դեղանյութերի ստերեոիզոմերիան	22
8. Դեղաբանական ազդեցության կախվածությունը դեղանյութերի ֆիզիկական ու քիմիական հատկություններից	28
9. Դեղերի նպատակադրված որոնման հիմնական փուլերը	31
10. Դեղերի դիզայնի սկզբունքները	35

Գլուխ 2. Դեղանյութերի ստացումն ու ուսումնասիրումը

1. Դեղանյութերի ստացման աղբյուրները	46
2. Քիմիական կառույցի հաստատման ժամանակակից եղանակները	48

Գլուխ 3. Դեղերի որակը

1. Բուժամիջոցների անորակության պատճառները	65
2. Կայունացման ուղիները	71
3. Փաթեթանյութի ազդեցությունը դեղերի կայունության վրա	73
4. Դեղերի որակի ապահովման պետական համակարգի կառուցվածքը ՀՀ-ում	74
5. Չափորոշող վերլուծական փաստաթղթեր (ՉՎՓ)	77
6. ՉՎՓ-ում բուժամիջոցների նկատմամբ առաջադրվող պահանջները	79
- ֆունկցիոնալ վերլուծություն	95
- ստանդարտացում	114
7. Վերլուծման եղանակների վալիդացում	117

Գլուխ 4. Վերլուծման ֆիզիկական, քիմիական, ֆիզիկաքիմիական եղանակների արտացոլումը դեղերի ՉՎՓ-երում

1. Պարբերական համակարգի յոթերորդ խումբը	122
2. Պարբերական համակարգի վեցերորդ խումբը	129
3. Պարբերական համակարգի հինգերորդ խումբը1	33
4. Պարբերական համակարգի չորրորդ խումբը	136
5. Պարբերական համակարգի երրորդ խումբը	138

6. Պարբերական համակարգի երկրորդ խումբը	140
7. Պարբերական համակարգի առաջին խումբը	146
8. Պարբերական համակարգի ութերորդ խումբը	149

Գլուխ 5. Ալկաններ

1. Հալոգեն ածանցյալներ՝ ֆտորոտան, քլորէթիլ, էնֆլուրան	150
2. Սպիրտներ՝ Էթիլ սպիրտ, գլիցերին	154
3. Եթերներ՝ բժշկական եթեր	157
4. Էսթերներ՝ նիտրոգլիցերին, նիտրոսուրբիտ, իզոսուրբիտ, էրինիտ	159
5. Ալդեհիդներ՝ ֆորմալին, քլորալիդրատ, հեքսամեթիլեն-տետրամին	163
6. Ածխաջրեր՝ գլյուկոզ, գալակտոզ, սախարոզ, լակտոզ, օսլա	167
7. Կարբոնաթթուներ՝ K-ի ացետատ, Ca-լակտատ, գլյուկո-նատ, Na-ցիտրատ	170
8. Ալիֆատիկ ամինաթթուներ՝ գլիցին, գլուտամինաթթու, մեթիոնին, վիտ.Ս, ամինալոն, ցիստեին, պենիցիլամին, պիրացետամ, Ca-ի տետացին	173
9. Պոլիօքսիկարբոնաթթուների ցիկլիկ լակտոններ՝ ասկորբինաթթու (վիտ. C), Ca-ի պանգամատ և պանտոտենատ	180
10. Տեղակալված ամինաքացախաթթվի անիլիդներ՝ լիդոկային, տրիմեկային, բուպիվակային, մեպիվակային, պիրոմեկային	185

Գլուխ 6.

1. Ֆենոլներ՝ ֆենոլ, թիմոլ, ռեզորցին, ֆենոլֆտալեին	189
2. Արոմատիկ թթուներ՝ բենզոյաթթու, Na-ի բենզոյատ	194
3. Ֆենոլաթթուներ՝ սալիցիլաթթու, Na-ի սալիցիլատ, սալիցիլամիդ, օքսաֆենամիդ, ասպիրին, ֆենիլսալիցիլատ, մեթիլ-սալիցիլատ, սալսալատ	196
4. Ամինաֆենոլներ՝ պարացետամոլ	202
5. Արոմատիկ ամինաթթուներ՝ անեսթեզին, նովոկային, նովոկայինամիդ, դիկային, Na-ի ՊԱՍԹ, բեպասկ, մեֆենամինաթթու, դիքլոֆենակ, կոկային	203
6. Արիլալկիլամիններ՝ ադրենալին, նորադրենալին, էֆեդրին, մեզատոն, ֆենոտերոլ, իզադրին, սալբութամոլ, վերապամիլ, լուդոպա, մեթիլդոֆա, անապրիլին, աթենետլոլ, թիմոլոլ	210
7. Ալիֆատիկ ամինների յոդածանցյալները՝ թիրեոիդին	216

Գլուխ 7.

1. Տերպեններ՝ մենթոլ, վալիդոլ, տերպինիդրատ, կամֆորա, բրոմկամֆորա, սուլֆակամֆորային թթու, սուլֆակամֆոկային	219
---	-----

- Ուեստինյաններ՝ ռեստինյան, իզոտրեստինյան.....	225
- Կալցիֆերոլներ՝ էրգոկալցիֆերոլ, խոլեկալցիֆերոլ	228
- Նափտոխինոններ (K խմբի վիտամիններ)՝ վիկասոլ, ֆիտոմենադիոն .	230
2. Սրտային գլիկոզիդներ՝ ցելանիդ, դիգոսին, դիգիտոսին, սարոֆանտին Կ	233
3. Հորմոններ՝ դեգոսիկորտիկոստերոն, կորտիզոն, հիդրո-կորտիզոն, պրեդնիզոն, պրեդնիզոլոն, դեքսամեթազոն, տրիամցինոլոն, պրոգեստերոն, պրեգնին, տեստոստերոն, մեթիլտեստոստերոն, մեթանդրոստենոլոն, ֆենոբոլին, ռեստաբոլիլ, էթինիլէստրադիոլ.....	241
4. Սինթետիկ էստրոգեններ	250

Գլուխ 8. Հակաբիոտիկներ 253

1. Պենիցիլիններ՝ բենզիլպենիցիլին, ֆենօքսիմեթիլպենիցիլին, օքսացիլին, ամպիցիլին, կարբենիցիլին, ամօքսի-պենիցիլին	255
2. Ցեֆալոսպորիններ՝ ցեֆալոտին, ցեֆաքլոր, ցեֆտրիաքսոն, ցեֆօքսիտին, ցեֆալեքսին	266
3. Ամինազիկոզիդներ՝ ստրեպտոմիցին, գենտամիցին, ամիկացին.....	269
4. Տետրացիկլիններ՝ տետրացիկլին, օքսիտետրացիկլին, մեթացիկլին, դօքսիցիկլին.....	275
5. Զլորամֆենիկոլ	281

Գլուխ 9.

1. Արոմատիկ սուլֆաթթուներ՝ քլորամին Բ, պանտոցիդ.....	285
2. Սուլֆանիլամիդներ՝ ստրեպտոցիդ, սուլգին, սուլֆացիլ, ուռոսուլֆան, սուլֆադիմեթօքսին, սուլֆալեն, սալազոպիրիդազին, բակտրիմ	287
3. Բենզոլսուլֆանիլմիզանյութի ածանցյալներ՝ բութամիդ, քլորպրոպամիդ, գլիբենկլամիդ, գլիկլազիդ.....	299
Զլորբենզոլսուլֆաթթվի ամիդներ: Բենզաթիադիազիններ: Հիպոքլոթիազիդ, ֆուրոսեմիդ, ցիկլոմեթազիդ	302

Գլուխ 10. Հինգանդամանի հետերոցիկլեր

1. Ֆուրան՝ ֆուրացիլին, ֆուրադոնին, ֆուրազոլիդոն, ֆուրազին	305
2. Բենզապիրան՝ նեոդիկումարին, ֆեպրոմարոն, վարֆարին, ացենոկումարոլ, դիկումարին	310
3. Զրոման՝ տոկոֆերոլի ացետատ	312
4. Ֆենիլքրոման՝ ռուտին, կվերցետին, տրօքսեվազին	315
5. Պիրոլ՝ ցիանկոբալամին	318
6. Պիրազոլ՝ ֆենազոն, մեթամիզոլ, պրոպիլֆենազոն, ֆենիլբուտազոն	321

7. Իմիդազոլ՝ պիրկարպին, բենդազոլ, կլոնիդին, մետրոնիդազոլ, էթիմիզոլ, ֆենտոլամին, մերկազոլիլ, մեքենդազոլ	325
8. Ինդոլ՝ ռեզերպին, ինդոմետասցին, ֆիզոստիզմին, ստրիխնին	329

Գլուխ 11. Պիրիդինի ածանցյալները՝ 336

1. նիկոտինաթթու, նիկոտիամիդ, նիկոտինաթթվի դիէթիլ-ամիդ, պիկամիլոն	337
2. Իզոնիազին, ֆտիլազին, մեթազին, էթոնամիդ, պրոտիոնամիդ, նիալամիդ	338
3. Պիրիդինմեթանոլի, օքսիպիրիդինի ածանցյալներ՝ պիրիդ-օքսինի հ/ք, պիրիդօքսալ ֆոսֆատ, պիրիդիտոլ, պարմիդին, էմօքսիպին	340
4. Դիհիդրոպիրիդինի ածանցյալները՝ նիֆեդիպին, ֆորիդոն, ամլոդիպին	346
5. Պիպերիդինի ածանցյալները՝ լոբելին, ցիտիզին, պախիկարպին	347

Գլուխ 12.

1. Տրոպան՝ ատրոպին, սկոպոլամին, հոմատրոպին, տրոպացին, տրոպաֆեն, տրոպենտոլ, ատրոպենտ, կոկային	349
2. Պիրոլիզինոլներ՝ պլատիֆիլին	354

Գլուխ 13.

1. Խինոլին՝ խինին	356
2. 8-օքսիխինոլին՝ խինոզոլ, նիտրօքսոլին	359
3. 4-ամինախինոլին՝ խինգամին (քլորոխին), հիդրոքլորոխին, ամինախինոլ, տրիխտոննացին	361
4. 4-խինոլոն՝ նալիդիքսաթթու, օքսոլինաթթու, պիպեմիդինաթթու, ցիպրոֆլօքսացին, նոքսֆլօքսացին	362
5. Բենզիլիզոլխինոլին՝ պապավերին, դրոտավերին	365
- Դիֆենիլքսացիաթթվի դիալկիլամինալկիլ ածանցյալները (պապավերինի սինթետիկ ածանցյալները)՝ սպրոֆեն, թիֆեն, դիպրոֆեն, մետացին, դիբազոլ, գանգլերոն, արփենալ	367
6. Ֆենանտրենիզոլխինոլին՝ մորֆին, կոդեին, էթիլմորֆին, սպոմորֆին, պրոմեդոլ	369

Գլուխ 14. Պիրիմիդինի կամ 1,3- դիազինի ածանցյալները

1. Բարբիտուրատներ՝ բարբիտալ, ֆենոբարբիտալ, բենզոնալ, հեքսենալ, թիոպենտալ, հեքսամիդին	378
2. Ուրացիլի ածանցյալները՝ մեթիլուրացիլ, ֆտորուրացիլ, ֆտորաֆուր, ցիտարաբին, զիդովուդին	385

Գլուխ 15. Պուրինի ածանցյալները

- 1. Քսանտինի ածանցյալները՝ կոֆեին, թեոբրոմին, թեոֆիլին, էուֆիլին, դիպրոֆիլին, քսանտինոլի նիկոտինատ.....391
- 2. Նուկլեոզիդներ և նուկլեոտիդներ՝ ռիբոքսին, ադենոզինեռֆոսֆորաթթու.....393
- 3. Պուրինի սինթետիկ ածանցյալները՝ մերկապտոպուրին, թիոգուանին, ազաթիոպրին, ալոպուրինոլ394

Գլուխ 16.

- 1. Պիրիմիդին-թիազոլի ածանցյալներ՝ թիամին (վիտ. B1), թիամինի բրոմիդ, ֆոսֆոթիամին, կոկարբոքսիլազ, բենֆոթիամին398
- 2. Պտերիդին՝ ֆոլաթթու - վիտամին Bc.....401
- 3. Իզոալօքսազին՝ ռիբոֆլավին - վիտամին B2405
- 4. Ֆենթիազին՝ ամինազին, պրոպազին, դիպրազին, տրիֆտազին, էթացիզին, էթնոզին, նոնախլազին.....408
- 5. Բենզոլիազեպին՝ քլորդիազեպոքսիդ, դիազեպամ, նիտրազեպամ, ֆենազեպամ, նոզեպամ, մեզապամ, ալպրազոլամ, տրիազոլամ, միդազոլամ.....412

Գլուխ 17.

- 1. Հարցեր ինքնապատրաստման նպատակով, թեստեր, վարժություններ.....417
- 2. Դասագրքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները, որոնք ամրագրված են ՀՀ "Դեղերի մասին օրենքի" նախագծում440